

OBRANA

Výcvikový rok 2019

Dámy v rovnošate

Koronavírus

Kadeti na snehu

**Rozhovor
s Petrou Vlhovou**

8. marec

Medzinárodný deň žien sa slávi v krajinách celého sveta ako prejav úcty k ženám a ich právam, bez ohľadu na ich národné, národnostné, etnické, jazykové, kultúrne, ekonomické alebo politické postavenie. Je prejavom solidarity medzi ženami a súčasne spomienkou na boj za ich zrovnoprávnenie.

Tradičia Medzinárodného dňa žien vznikla na medzinárodnej ženskej konferencii v roku 1910 v Kodani. Historické súvislosti však siahajú do 19. storočia a súvisia s úsilím ženského hnutia robotníčok v priemyselných krajinách sveta o zlepšenie pracovných podmienok žien.

Ôsmeho marca 1908 pochodovalo ulicami New Yorku 15 000 žien, žiadajúc skrátenie desaťhodinového pracovného času, vyššie platy a získanie volebného práva.

V roku 1911 sa MDŽ prvý raz masovo oslavoval v Rakúsko-Uhorsku, Dánsku, Nemecku a vo Švajčiarsku. K požiadavkám na slušné pracovné podmienky a volebné právo pribudli témy ako právo žien vzdelávať sa v učňovských školách a právo na rovnaký plat za rovnakú prácu.

Od roku 1913 MDŽ oslavovali aj v cárskom Rusku. V ČSR sa Medzinárodný deň žien prvýkrát oslavoval v roku 1921. Na našom území tento sviatok okamžite získal masový charakter, hoci ho počas druhej svetovej vojny zrušili. Po roku 1945 bol opäť obnovený.

Organizácia Spojených národov v roku 1975, ktorý bol Medzinárodným rokom žien, oficiálne určila termín Medzinárodného dňa žien na 8. marca.

Náš časopis si 8. marec pripomína každý rok ako deň, keď si viac ako inokedy uvedomujeme nezastupiteľnú, jedinečnú úlohu žien v Ozbrojených silách SR i v celom rezorte obrany.

Dámy, panie, slečny, dievčatá, čo by sme boli bez vás?

(aš)

plukovníčka
Zuzana Kraushuberová
náčelníčka odboru logistiky,
Veliteľstvo Pozemných síl
Ozbrojených síl SR

Každý rok v marci si pripomíname deň žien. Hoci sa mnohým pri povestne známom „MDŽ“ vybaví najmä narýchlo kúpená kytica s trpkou príchutou nevyhnutnej povinnosti či politické slávnostné seansy v kultúrnych domoch, pointa je mimo tohto zorného poľa. Nevia po červených klinčekoch a nemožno ju zabaliť do ružového baliaceho papiera. Osmý marec by mal byť predovšetkým hrdou retrospektívou boja za emancipáciu žien. Ani dnes nie sme víťazne na jeho konci, som však skutočne hrdá na to, že nie sme len tými krehkými stvoreniami, ktorých najvyššia

pridaná hodnota je klepanie nedeľných rezňov... Žena môže byť matka, učiteľka, virtuózka, vedkyňa, môže byť aj kuchárka, aj lekárka, záhradníčka a dokonca môže byť aj profesionálna vojačka.

Dôležité však je, že nech sa rozhodne pre akúkoľvek z ciest, každodenne dokazuje svetu svoju tichú podmanivú silu. Niekedy dokáže byť skutočne citelná, či už pri každodennom vyťažení v práci, alebo pri zladení chodu domácnosti. Nedajte sa však oklamať, má množstvo prejavov a niekedy ju na prvý pohľad nevidno. Skutočnou silou je vybrať si z množstva ciest, ktorými sa môže vydať, bez predsudkov a očakávaní spoločnosti si vybrať vlastnú tvár a každé ráno sa na ňu usmiať do zrkadla. Prajem si, aby sme preto nielen v tento pamätný deň, ale aj v každý všedný oslávili svoje drobné i veľké víťazstvá a odmenili sa dôverou v skrytú silu, ktorá dokáže v nedeľu upiecť koláč, poláskat deti – no a v pondelok svedomito plniť úlohy v Ozbrojených silách Slovenskej republiky.

ČÍSLO MESIACA 4 758

žien pracuje v slovenskom rezorte obrany.
Z toho 1 670 ich slúži v rovnošatách
a 3 088 je civilných zamestnankýň.

Foto: Ivan Kelement

8

14

31

36

38

- 4 Koronavírus v útoku
- 8 Zimný výcvik kadetov
- 13 Poľsko kupuje F-35
- 14 Kurz sebaobrany pre ženy
- 16 Rozhovor s Petrou Vihovou
- 18 TÉMA: Výcvikový rok 2019
- 24 Americký bombardér Convair B-58 Hustler
- 27 Rusko zaradilo Avangard
- 31 Ako sa učia bojovní záchranári
- 32 Vojna dvoch protikráľov

- 34 Logistky z Topoľčian
- 36 Ženy v ozbrojených silách
- 38 Najlepší športovci Dukly
- 41 Space (G) Force
- 44 Pozor na jarné alergie
- 46 Slováci na bojiskách druhej svetovej vojny

NA TITULNEJ STRANE: Petra Vihová, najlepšia športovkyňa VŠC Dukla Banská Bystrica za rok 2019 • Foto: Ivan Kelement

Koronavírus

Krízový výbor Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vyhlásil v súvislosti s ochorením spôsobeným novým koronavírusom 2019-nCoV, najnovšie nazvaným ako Covid-19, šíriacim sa z Číny stav globálnej zdravotnej núdze.

Akútny respiračný syndróm hlásený v súvislosti s pobytom v meste Wuhan (Čína) spôsobuje nový koronavírus Covid-19 z čeľade Coronaviridae. Patrí medzi betakoronavírusy, kam sa zaraďujú aj koronavírusy SARS-CoV a MERS-CoV, ale je geneticky odlišný.

Ochorenie sa prejavuje najmä kašľom, dýchavičnosťou, horúčkou, zápalom pľúc (potvrdeným RTG), v prípade komplikácií môže skončiť úmrtím.

Incubačný čas je 2 až 14 dní. Predpokladá sa, že chorí sa nakazili kontaktom so zvieratami na miestnych trhoch s predajom rýb a iných živých zvierat, najmä hydiny, v meste Wuhan (provincia Hubei Sheng), vyšetrovanie stále pokračuje. Ochorenia s cestovateľskou anamnézou do mesta Wuhan boli zistené aj v iných oblastiach Číny a ďalších krajinách. Prenos koronavírusu Covid-19 z človeka na človeka bol potvrdený.

V súvislosti s novým koronavírusom sa doteraz zo Slovenska zaslali na laboratórnu diagnostiku vzorky od trinástich osôb, ktoré mali cestovateľskú anamnézu a klinické symptómy. Všetky boli negatívne. Nový koronavírus sa na Slovensku nepotvrdil.

Ministerstvo zdravotníctva SR a Úrad verejného zdravotníctva SR podrobne sledujú epidemiologickú situáciu a priebežne o nej informujú kľúčové rezorty, regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR, odbornú i laickú verejnosť.

Vzhľadom na súčasné možnosti cestovania ľudí medzi krajinami sa nedá vylúčiť zanesenie nového koronavírusu na naše územie. Zároveň vzhľadom na súčasnú celosvetovú migráciu ľudí a spôsob prenosu infekcie (kvapôčková infekcia, vzdušná cesta) môže byť každé cestovanie rizikové – napríklad pobyt v letiskovej hale, na palube lietadla, vo vlaku. Úrad verejného zdravotníctva SR preto radí zvážiť nevyhnutnosť akéhokoľvek cestovania.

Aký je prameň pôvodu nákazy nového koronavírusu Covid-19?

Ako prameň pôvodu nákazy sa predpokladajú zvieratá na trhu v čínskom meste Wuhan. Predpokladá sa, že ľudia sa nakazili kontaktom so živými zvieratami, ktoré sa predávajú aj na spomenutom trhu. Zatiaľ nie je presne isté, z akého zvieraťa môže nákaza pochádzať. Vo všeobecnosti však pôvodom koronavírusu môžu byť kurčatá, ošípané, hovädzí dobytok či dokonca mačky alebo psy, ale aj hady a netopiere.

Aké sú prejavy ochorenia na nový koronavírus?

Nový koronavírus spôsobuje akútne respiračné ochorenie – vírusovú pneumóniu. Je geneticky odlišný od koronavírusov SARS-CoV a MERS-CoV. Ide o všeobecné príznaky virózy, respektíve klasických respiračných ochorení, napríklad aj chrípky – teplota nad 38 °C, kašeľ, nádcha, bolesť svalov, bolesť kĺbov, sťažené dýchanie. Pri komplexnejšom vyšetrení býva prítomný RTG nález – zápal pľúc.

Ako sa lieči ochorenie spôsobené novým koronavírusom?

Liečba je symptomatická. Overená očkovacia látka proti novému koronavírusu Covid-19 zatiaľ neexistuje.

Aká je pravdepodobnosť, že sa novým koronavírusom nakazím?

Na Slovensku doteraz nebol zaznamenaný potvrdený prípad ochorenia vyvolaného koronavírusom Covid-19. Vzhľadom na súčasné možnosti cestovania nemôžeme vylúčiť zanesenie nového koronavírusu na naše územie.

V prípade, že ste neboli v krajinách, kde sa nový koronavírus nachádza, respektíve ste neboli v kontakte s osobami, ktoré uvedené krajiny navštívili, ide s veľkou pravdepodobnosťou o klasickú chrípku či prechladnutie, a preto netreba podliehať panike. Samozrejme, aj v prípade klasického respiračného ochorenia vrátane chrípky je dôležité kontaktovať svojho ošetrojúceho lekára, pretože i tieto ochorenia môžu spôsobiť vážne zdravotné komplikácie.

Aké preventívne opatrenia prijalo Slovensko v súvislosti s novým koronavírusom?

Slovensko podrobne sleduje situáciu týkajúcu sa nového koronavírusu Covid-19 a je pripravené ju zvládnuť v prípade, že sa na našom území výskyt nového koronavírusu potvrdí. Situáciu máme pod kontrolou, uskutočňujeme všetky preventívne opatrenia s cieľom maximálnej ochrany ľudí.

Hlavný hygienik SR vypracoval a zaslal usmernenie všetkým regionálnym úradom verejného zdravotníctva v SR a kľúčovým rezortom s cieľom informovať zdravotnícke zariadenia o správnom manažmente pacienta v prípade podozrenia na toto ochorenie. Úrad verejného zdravotníctva SR rovnako vypracoval postup na laboratórnu diagnostiku ochorenia a návod na odber biologického materiálu.

Predseda vlády SR oznámil, že sa preveruje pripravenosť jednotlivých rezortných zložiek v prípade riešenia krízových situácií. Ide o cvičenia na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave a hraničných priechodoch v Čiernej nad Tisou a vo Vyšnom Nemeckom. Rovnako ide o cvičenia v ôsmich krajských nemocniciach za účasti záchranárskych zložiek so zameraním na špeciálnu izoláciu a hospitalizáciu pacienta.

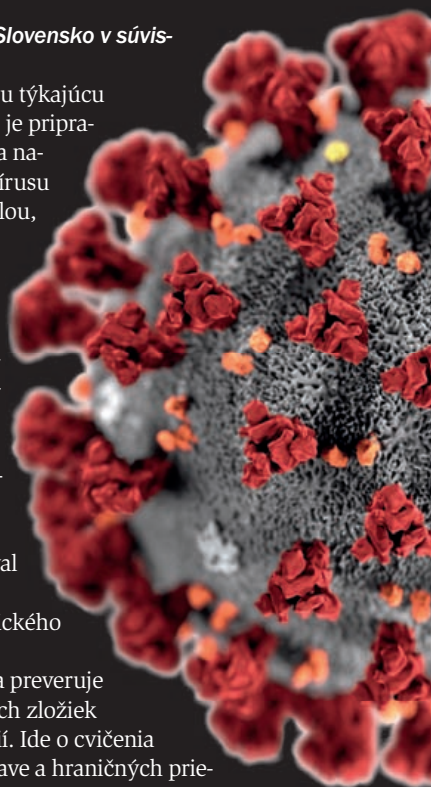
Na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave zriadili informačné tabule s témou prevencie proti novému koronavírusu, cestujúci majú rovnako k dispozícii dva druhy letákov na osvetu a informovanosť. Rezort zdravotníctva sa o situácii na letisku informuje a prístupuje operatívne k potrebným krokom.

K otázkam verejnosti o novom koronavírusu bolo zriadené call centrum na Úrade verejného zdravotníctva SR a na všetkých krajských regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR.

Ubezpečujeme verejnosť, že ÚVZ SR epidemiologickú situáciu podrobne sleduje a priebežne informuje kľúčové rezorty, regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR a odbornú i laickú verejnosť. Informácie zverejňuje na svojej oficiálnej stránke a na sociálnych sieťach.

Môže mi v prevencii proti novému koronavírusu pomôcť očkovanie proti chrípke?

Očkovanie proti chrípke je vhodné, chráni pred chrípkou počas prebiehajúcej chrípkovej sezóny. Ak by človek ochorel na infekciu

vyvolanú koronavírusom, ďalšie ochorenie prebiehajúce súbežne znamená vysoké riziko komplikácií.

Môže sa nákaza preniesť prostredníctvom poštových zásielok?

Pri nákupoch na internete je dodacia lehota z ázijských krajín (napr. z Číny) obvykle tri týždne a viac. Nepredpokladá sa, že by vírus prežival na plochách taký dlhý čas. Riziko šírenia nového koronavírusu z výrobkov alebo obalov je teda v tomto prípade veľmi nízke.

K uvedenej téme vydala stanovisko aj Slovenská pošta a ubezpečila, že zásielky z ázijských krajín sú bezpečné.

Je potrebné preventívne dodržiavať nejaké hygienické návyky?

Ide o všeobecné preventívne opatrenia pri všetkých bežných vzdušných nákazách. Tieto opatrenia významne redukovujú riziko ochorenia:

- umývajte si ruky často mydlom a vodou, najmenej 20 sekúnd. Ak nemáte k dispozícii mydlo a vodu, použite dezinfekčný prostriedok na ruky na báze alkoholu
- očí, nosa ani úst sa nedotýkajte neumytými rukami
- zakrývajte si nos a ústa pri kašľaní a kýchaní jednorazovou papierovou vreckovkou a vzápätí ju zahodte do koša
- vyhýbajte sa blízkeho kontaktu s ľuďmi, ktorí javia príznaky nádchy alebo chrípky
- ak ste chorý, liečte sa doma
- zabráňte nechránenému kontaktu s divými alebo hospodárskymi zvieratami

Aké sú odporúčania pre cestovateľov?

Kontrolovať svoj zdravotný stav počas štrnástich dní od príchodu zo zasaiahnutej oblasti (kašeľ, bolesť hrdla, dýchavičnosť, horúčka). V prípade klinických príznakov do dvoch týždňov po návrate je potrebné telefonicky kontaktovať svojho ošetrojúceho lekára a informovať ho o cestovateľskej anamnéze. Ak je nevyhnutné poskytnúť neodkladnú zdravotnú starostlivosť osobe s klinickými príznakmi, treba kontaktovať operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby (všeobecný lekár a záchranári postupujú v uvedenej situácii s dôrazom na dodržiavanie potrebných preventívnych opatrení tak, ako sú uvedené v usmernení hlavného hygienika SR v súvislosti s novým koronavírusom Covid-19).

Dá sa na Slovensku testovať na prítomnosť koronavírusu v organizme?

Ak všeobecný lekár vysloví podozrenie z ochorenia spôsobeného koronavírusom Covid-19 (zodpovedne posúdi klinické a epidemiologické kritériá s dôrazom na cestovateľskú anamnézu), pacient bude riešený na príslušnom infektologickom pracovisku, ktoré určí ďalší postup liečby. Laboratórnu diagnostiku zabezpečuje Národné referenčné centrum pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave.

Je najväčším rizikom cestovanie?

Vzhľadom na súčasnú celosvetovú migráciu ľudí a spôsob prenosu infekcie (kvapôčková infekcia, vzdušná cesta) môže byť každé cestovanie rizikové – napríklad pobyt v letiskovej hale, na palube lietadla a pod. Preto treba zvážiť nevyhnutnosť cestovania.

Pomôže mi nosenie ochranného rúška?

V oblasti, kde ešte nový koronavírus nebol zaznamenaný, nosenie ochranného rúška alebo respirátora nie je potrebné. Ak však máte obavy, môžete ho nosiť preventívne, vo vašej blízkosti sa môže vzhľadom na prebiehajúcu chrípkovú sezónu pohybovať osoba s iným respiračným ochorením. V zahraničí, v oblastiach, kde je potvrdených viacero prípadov ochorenia s väčším počtom osôb (le-

tiská, stanice, obchodné centrá, námestia), odporúčame používať respirátory.

Kde sa môžem bližšie informovať o novom koronavírusu?

Naši odborní pracovníci zriadili k otázkam verejnosti týkajúcim sa nového koronavírusu call centrum s nepretržitou prevádzkou. Ľudia môžu odborníkov kontaktovať cez e-mailovú adresu novykoronavirus@uvzs.sk, ako aj na telefónnych číslach 0917 222 682 a 0918 659 580.

**Text: MUDr. Ivan Šavrd, vedúci hygienik MO SR,
Úrad verejného zdravotníctva SR**

Ústredná vojenská nemocnica je pripravená

Ústredná vojenská nemocnica v Ružomberku vrátane poľnej nemocnice ozbrojených síl ROLE 2 sú pripravené v prípade epidémie koronavírusu na Slovensku bezprostredne reagovať. Po návšteve vojenskej nemocnice v Ružomberku v sprievode predsedu vlády SR Petra Pellegriniho to 10. februára deklarovali minister obrany SR Peter Gajdoš, zástupca riaditeľa nemocnice plk. MUDr. Roman Jantoš a podpredseda krízového štábu Ministerstva obrany SR Ján Holko.

„Spôsobilosti tejto poľnej nemocnice sú v súčasnosti limitované, pretože kapacitne je predurčená na prípad vojny a vojnového stavu s dôrazom na chirurgické úkony. Sme však pripravení prispôsobiť túto nemocnicu na riešenie prípadnej krízovej situácie a rovnako tak poskytnúť spôsobilosti Centra výcviku Lešť, výcvikového priestoru na Záhorí a tiež našich letísk v Kuchyni a v Sliachi,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš.

Ako uviedol zástupca riaditeľa Ústrednej vojenskej nemocnice v Ružomberku plk. MUDr. Roman Jantoš, nemocnica je pripravená na príjem pacientov, u ktorých sa vyskytne podozrenie na rôzne infekčné ochorenia. „Nemocnica je pripravená na príjem takýchto pacientov. Momentálne máme kapacitu dvadsaťpäť lôžok na infektologickej klinike a pľúcnom oddelení, ktoré umožňujú izoláciu pacientov celoročne. Navyše v poľnej nemocnici môžeme aktuálne izolovať ďalších šesť ľudí,“ povedal.

„V prípade, že by bolo potrebné vyrovnáť sa s desiatkami až stovkami ochorení, ktoré by bolo treba izolovať, sme pripravení vo vojenskom výcvikovom priestore Lešť a na Záhorí rozvinúť poľnú nemocnicu s tým, že na Lešti disponujeme aj ďalšími ubytovacími kapacitami,“ vysvetlil predseda vlády SR a zastupujúci minister zdravotníctva Peter Pellegrini. Ako ďalej zdôraznil, ozbrojené sily sú v prípade potreby pripravené vytvoriť hermeticky kontrolované miesto s kapacitou do 2 000 ľudí.

Ozbrojené sily SR aktuálne disponujú približne počtom do 500 zdravotníkov. Poľnú nemocnicu s kapacitou 40 + 30 lôžok je možné v prípade potreby rozvinúť do troch dní.

(Kod)

Foto: Ivan Kelement

Hodnotili výcvikový rok

Rok 2019 bol rokom vojaka, čo potvrdzujú aj reálne opatrenia rezortu obrany na zlepšenie podmienok výkonu profesionálnej služby v ozbrojených silách a historické zvýšenie platov profesionálnych vojakov. V rámci veliteľského zhromaždenia to pri príležitosti vyhodnotenia výcvikového roka konštatoval minister obrany SR Peter Gajdoš. Pripomenul, že reálny pokrok nastal aj v modernizácii ozbrojených síl. Ako uviedol náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR gen. Daniel Zmeko, hlavnou úlohou v roku 2019 bolo zvyšovanie operačnej pripravenosti a bojaskopnosti ozbrojených síl. Prezidentka a hlavná veliteľka ozbrojených síl Zuzana Čaputová poďakovala profesionálnym vojakom a vojačkám, ako aj civilným zamestnancom. Vyzdvihla plnenie úloh príslušníkov Ozbrojených síl SR v zahraničných misiách a operáciách.

Foto: Ivan Kelement

Nemocnica má nový stroj

Klinika nukleárnej medicíny Ústrednej vojenskej nemocnice SNP Ružomberok má nové vybavenie, vďaka ktorému bude možné diagnostikovať kardiologické ochorenia rýchlejšie a presnejšie. Novú kardiologickú gamakameru SPECT CZT 7. februára slávnostne spustili do prevádzky minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš s generálnym tajomníkom služobného úradu Jánom Holkom. Nová technológia umožní diagnostikovať prípadné ochorenia srdca oveľa skôr, presnejšie a výrazne sa skrátí aj čas trvania vyšetrenia.

Foto: Ivan Kelement

Pokrok cítia aj občania

Minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš sa 4. februára vo Zvolene zúčastnil na veliteľskom zhromaždení Vzdušných síl Ozbrojených síl SR. Ocenil pokrok v oblasti modernizácie vojenskej techniky a poďakoval vojakom za kvalitné plnenie úloh v minulom roku. Vyzdvihol tiež dodanie dopravných lietadiel Spartan C-27J a viacúčelových vrtuľníkov UH-60M Black Hawk. V súčasnosti je vo vrtuľníkovom krídle v Prešove už deväť vrtuľníkov Black Hawk, ktoré sú nasadzované aj v rámci domáceho krízového manažmentu. Minister ocenil aj Leteckú pátraciu a záchrannú službu OS SR.

Pozemné sily sú pripravené

Dňa 6. februára sa minister obrany zúčastnil na veliteľskom zhromaždení Pozemných síl OS SR v Trenčíne. V rámci vyhodnotenia uplynulého výcvikového roka vyzdvihol zvyšovanie pripravenosti príslušníkov pozemných síl na obranu štátu, pokrok v procese modernizácie pozemnej techniky, ako aj prehĺbenie interoperability v rámci EÚ, NATO a OSN. Poďakoval príslušníkom pozemných síl za príkladné plnenie úloh a reprezentáciu Slovenska v zahraničných misiách a operáciách.

Ocenenia za pomoc

Príslušníci Ozbrojených síl SR 5. februára na Bratislavskom hrade prevzali ocenenia za pomoc pri mimoriadnych udalostiach v roku 2019. Pamätnú medailu ministerky vnútra za pomoc po výbuchu bytového domu na Mukačevskej ulici v Prešove, nehode autobusu pri Nitre a havárii stíhacieho lietadla MiG-29 získalo 20 profesionálnych vojakov, vojenských policajtov, duchovných a psychológov. Na pomoc pri uvedených udalostiach bolo nasadených viac ako 1 800 vojakov s technikou. Ministerka vnútra ocenila aj 241 príslušníkov Hasičského a záchranného zboru SR, dobrovoľných hasičov, príslušníkov polície SR, členov Horskej záchrannej služby SR a Komplexnej centrálnej záchrannej služby.

Kúpele a penzión

Ministerstvo obrany prebuduje rekreačné zariadenie na Zemplínskej šírave na kúpele a penzión pre vojnových veteránov. Tí by mali jeho služby využívať už v roku 2021. S rekonštrukciou súhlasila vláda Slovenskej republiky. Súčasťou rekonštrukcie bude komplexná obnova vrátane fasády, striech, vykurovania, interiéru, obnova bazénovej a jedálensko-kuchynskej časti, ale aj prebudovanie prístupových komunikácií, terénne úpravy a rozšírenie ubytovacích kapacít.

Rezort podporí projekty

Ministerstvo obrany opäť podporí projekty mimovládnych organizácií. Prostredníctvom zverejnenej výzvy im prerozdeli takmer 100 000 eur v sumách od 500 do 50 000 eur na jeden projekt. O dotáciu môžu mimovládne organizácie požiadať do 31. marca 2020. O poskytnutie dotácie sa môžu uchádzať občianske združenia, nadácie alebo záujmové združenia právnických osôb, neinvestičné fondy a neziskové organizácie, ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby so sídlom na území Slovenskej republiky. Každý žiadateľ môže v rámci výzvy predložiť iba jednu žiadosť.

Minister obrany SR Peter Gajdoš,
náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko
a mesačník Obrana
vyhlasujú

19. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

VOJACI OČAMI DETÍ

Súťaž je rozdelená do dvoch kategórií
Mladší žiaci (1. až 5. ročník)
a Starší žiaci (6. až 9. ročník).

Záujemcovia, jednotlivci aj kolektívy, môžu posilať svoje výtvarné práce
označené názvom, menom autora, spätočnou adresou, adresou školy, ročníkom
a telefonickým kontaktom

najneskôr do 15. mája 2020

na adresu

Redakcia OBRANA, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

v obálkach označených nápisom SÚŤAŽ.

Spomedzi súťažných prác porota zložená z výtvarníkov, zamestnancov rezortu obrany
a profesionálnych vojakov vyberie po tri najlepšie diela v každej kategórii.

Ocenení získajú diplomy, finančné i vecné ceny.

Vyhlasenie víťazov a odovzdanie cien sa uskutoční počas Dňa detí s Ozbrojenými silami SR.

Miesto a dátum jeho konania budú spresnené.

*Vítazné práce i fotografie z odovzdávania cien budú uverejnené v mesačníku Obrana
a na rezortnej internetovej stránke. Preto je nevyhnutné spolu so súťažnými prácami zaslať
aj písomný súhlas zákonných zástupcov súťažiacich detí so spracovaním osobných údajov
súťažiacich na účely verejnej medializácie súťaže.*

Zima na kadetov neplatí

„Jednotky kryjú dvojky, jednotky ústup na šiestu hodinu,“ zvučia rázne povely vojenských kadetov v obrannom postavení, aby vzápätí preťali šum snehovej metelice výstrely ich útočiacich spolužiakov z druhého ročníka.

VVP Kamenica

Vojenský výcvikový priestor Kamenica nad Cirochou má rozlohu 400 hektárov a je určený na výcvik s ostrou muníciou pozemných aj vzdušných síl. „Vlani u nás cvičilo 9,5 tisíce vojakov a ich počet má stúpajúci trend. Prichádzajú aj cvičiaci z Hasičského a záchranného zboru či z polície,“ konštatuje veliteľ VVP kapitán Jozef Durkot. „Sme jediný priestor na východnom Slovensku, ktorý spĺňa podmienky na ničenie nájdenej munície,“ dodáva veliteľ. Ničenie nájdených delostreleckých či mínometných granátov, leteckých bômb a ďalších výbušnín najčastejšie z obdobia druhej svetovej vojny sa vo vyhradenom priestore VVP realizuje prakticky každý mesiac.

VVP leží neďaleko Humenného a je odlúčenou súčasťou Základne výcviku a mobilizačného doplnovania Martin. V jeho

areáli je dislokovaná aj letecká strelnica pre vrtulníky, strelnica bojových vozidiel, pechotná strelnica či cvičisko hádzania ručných granátov. „Pravdou je, že do nášho VVP sa dlhší čas príliš neinvestovalo, preto nás o to viac teší, že v januári tohto roka sme nanovo otvorili strelnicu pre delostrelecké systémy s jedenástimi palebnými postaveniami pre všetky typy mínometov a húfnic zavedených v OS SR s dosahom od 3,5 do 14 kilometrov,“ dodáva kapitán Durkot.

VVP Kamenica nad Cirochou bol zriadený v roku 1933 a je stopercentne majetkovo vyrovnaný. Je súčasťou Vojenského obvodu Valaškovce, ktorý má rozlohu 12 000 hektárov. Samotný VVP je od rovnomennej obce Kamenica nad Cirochou vzdialený 10 km. Nadmorská výška dediny je 178 metrov nad morom, VVP leží v pohorí Vihorlat vo výške nad 600 metrov. Aj preto začiatkom februára napriek takmer jarnému počasiu v nižšie mohli kadeti hore vo VVP absolvovať zimný výcvik na snehu.

V prvej polovici februára absolvovali kadeti z prvého a druhého ročníka Akadémie ozbrojených síl (AOS) generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš týždenný zimný blokový výcvik vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou. Tretiaci mali svoje týždňové zimné telovýchovné sústreďenie v okolí akadémie.

Snežnice, lyže, bežky

Zimné telovýchovné sústreďenie sa v pondelok 10. februára začalo pre kadetov tretieho ročníka prechodom zasneženým horským terénom na snežniciach. Všetkých 64 tretiaikov sa postupne vystriedalo aj na zjazdových, skialpinistických a bežeckých lyžiach.

„Cieľom tohto zamestnania je, aby kadeti získali základné vojensko-praktické zručnosti v pohybe na snehu a pri presunoch v zimných podmienkach. Tie budú potom rozvíjať v rámci ďalšieho komplexného vojenského výcviku,“ uviedol Dušan Litva, vedúci Katedry telesnej výchovy a športu AOS.

„Niektorí vojaci ešte nestáli na zjazdových lyžiach, časť z nich nebežkovala a v snežniciach nekráčať skoro nikto. No keďže sú to pohybovo nadaní a zdatní mladí ľudia s vôľou učiť sa, aj začiatovníkov tento zimný týždeň doslova naštartuje – a na snehu budú ako doma,“ avizoval kapitán Ján Jurčák, veliteľ tretieho ročníka. Ten si zároveň pochvaľoval, že na taký typ zimného výcviku je Liptov ideálny, pretože zvyčajne je dosť snehu, hoci tento rok ho až tak veľa nebolo a kadeti aj riadne zmokli. „Škoda, že nie je viac snehu, ale na základ osvojenia snežníc to stačí. Keďže som vôbec nebol lyžiar, som rád, že za tento týždeň sa naučím aj ďalšie zimné spôsobilosti,“ konštatoval vojak 1. stupňa Filip Pavlík.

Ako povedal veliteľ školských jednotiek podplukovník Václav Želonka, už teraz pripravujú letné telovýchovné sústreďenie, na

ktorom sa kadeti oboznámia so skalolezením, absolvujú brodenie, zjazd na divokej vode či prechod vysokohorského terénu.

„Tretiaci majú telovýchovné sústreďenie zimné, štvrtáci letné a ‚piatáci‘ špeciálne, ktoré je zamerané na boj zblízka, prežitie či nácvik špeciálnych plaveckých zručností,“ konkretizoval D. Litva. A aby bol výpočet úplný, dodal, že prváci a druháci majú v rámci 14-týždňového semestra 42 hodín telovýchovy, podobne ako ich starší kolegovia.

Musia zabráť

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou pri Humennom sa zimný blokový výcvik druhákov začal taktickým presunom s pochodovým zaistením cez ohrozené priestory a s nácvikom reakcií na kontakt s nepriateľom. V studenom daždi a vetre vyrazili na zľadovatený terén hneď po raňajkách. Cieľ bol až pred večerou. To však neznamená, že kadeti mali „padla“. „Budíček je o trištvrte na šesť, po hygiene sú o štvrt na sedem raňajky. Výcvik sa začína o 7.30, obed je v teréne a cvičí sa do 17. hodiny. Pred večierkou o 21.45 je nielen večera, ale aj údržba zbraní, osobná hygiena, vyhlásenie vojenského rozkazu a príprava na ďalší deň,“ oboznámil nás s denným poriadkom veliteľ druhého ročníka kapitán Michal Frič. Na televízor nie je čas. Napokon, v ubytovacích priestoroch, kde spia kadeti na klasických železných poschodových posteliach aj po dvadsiati na izbe, ani žiaden televízor nie je. A telefonický signál sa dá chytiť len kde-tu. „Iste, nie je to žiadny luxus, ale aj zžitie s takými tvrdými podmienkami je súčasťou výcviku,“ mienil kapitán.

V utorok 11. februára mali kadeti ešte pred odchodom na výcvik o neplánovaný bod programu navyše. „Vo vojenskom výcvikovom priestore máme na starosti elimináciu nelegálneho vývozu drevnej hmoty či pytlactva, kontrolujeme objekty a pl-

níme ďalšie úlohy,“ vysvetlil nám príslušník Vojenskej polície nadrotmajster Matúš Jonáš. Vojenská policajti majú príslušné kompetencie aj pokiaľ ide o vojakov. „U pätnástich kadetov sme vykonali neohlásenú kontrolu na prítomnosť alkoholu v dychu. U všetkých skončila s negatívnym výsledkom. Som rád, že ich môžem pochváliť aj za ustrojenosť, poradové vystupovanie a vojenskú zdvorilosť,“ dodal jeho kolega rotmajster Ivan Gajdoš.

„Nechcem povedať, že všetci sú úplne super, pretože občas sa aj medzi našimi kadetmi vyskytne jednotlivec, ktorý sa tvári, ako keby tu bol nasilu, a ja neviem, prečo sa prihlásil na vojenskú školu. Väčšina z nich mi však robí radosť. Možno pri príchode na akadémiu nie sú samostatní a v dvadsiatich rokoch nemajú v sebe až takú disciplinovanosť ako ich predchodcovia. To sa však dá zvládnuť. Pretože oni naozaj vedia, čo chcú, a vedia, že na to, aby to dosiahli, musia riadne zabrať. A to sa týka aj tohto zimného výcviku,“ dodal veliaci poddôstojník školských jednotiek Peter Pavelica. Nadrotmajster s výraznou dávkou prirodzenej autority vie, o čom hovorí, pretože „výcvikárom“ bol v Martine už v roku 2004 a v akadémii pôsobí piaty rok.

Obrana a útok

Druhý výcvikový deň bola ráno mliečna hmla a neskôr husto snežilo. Kadetov čakal výcvik v obrane a útoku.

„Zem je síce premrznutá, ale poľná lopatka to vyrieši,“ začal sa vojak 1. stupňa Matúš Macko, ktorý v prvej obrannej línii budoval okop pre ležiaceho strelca a ktorý išiel na vojenskú školu

preto, lebo armáda spĺňa jeho predstavu o skĺbení intelektu a fyzickej pripravenosti.

„Po vystúpení z bojového vozidla pechoty sa rozťahujeme do rojnice a pri postupe vpred budete čakať na povel k paľbe,“ vysvetlila úlohu spolužiakom vojačka 1. stupňa Nicol Zacharová, veliteľka 7. družstva. Mimochodom, stať sa dôstojníčkou bol už sen jej mamy, a aj preto ju pri rozhodnutí vstúpiť do ozbrojených síl podporovala o niečo viac ako otec.

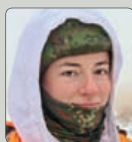
„Dnes spolu cvičí 77 kadetov druhého ročníka z našej akadémie ozbrojených síl a desať kadetov druhákov z Univerzity obrany Brno. Žien Sloveniek je osemnásť. Česi majú jednu. Na ploche je aj osem profesionálnych vojakov – inštruktorov z akadémie a zdravotníčka z Úradu hlavného lekára OS SR. Sme veľmi radi, že ozbrojené sily na výcvik kadetov vyčlenili tri bojové vozidlá pechoty z 22. mechanizovaného práporu Michalovce s kompletnými posádkami,“ ozrejmil nám situáciu pred povelom „K boju!“ kapitán Frič.

Obranu zabezpečovali dve družstvá, v útoku ich bolo šesť. Napínavé bolo hodinové čakanie na protivníka, keď museli zamaskovaní obrancovia splývajúci v okopoch so snehom prejavíť naozaj ukážkovú trepezlivosť. Súboj okrem streľby z oboch strán sprevádzali pyrotechnické efekty, ktoré inštaloval nadrotmajster Pavelica. Aj keď sa obrancovia stiahli do druhej línie, úspech útočiacich družstiev bol čoskoro zrejmý.

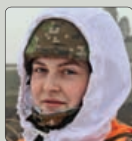
„Som veľmi rád, že sa nám posledné tri roky podarilo presunúť zimný blokový výcvik prvákov aj druhákov z okolia akadémie

< ANKETA >

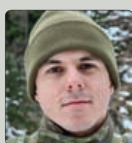
V čom je najväčší prínos zimného výcviku?

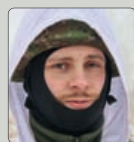
Vojačka 1. stupňa Miriam Malíková (druháčka, študuje bezpečnosť a obranu štátu, chcela by slúžiť v oblasti logistiky): „Aj keď včera pršalo a fučalo a dnes je hmla a sneží, veľa sa naučíme a je skvelé, že máme aj bojové vozidlá pechoty.“

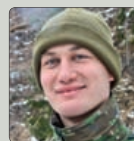
Voj. 1. st. Karin Mináriková (druháčka, bezpečnosť a obrana štátu, chce slúžiť vo Vojenskej polícii): „Je sychravo, ale takýto výcvik je perfektný aj pokiaľ ide o zladenie kolektívu, takže som rada, že som tu.“

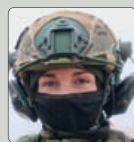
Voj. 1. st. Filip Pavlík (tretiak, zbraňové systémy, zbrane a ich časti, lákajú ho špeciálne sily): „Niektorí by povedali, že tento výcvik je rekreačný, ale ja vôbec nie som lyžiar, na lyžiach či snežníkoch stojím po prvý raz, takže pre mňa je to naozaj nové a musím zabrať.“

Voj. 1. st. Matúš Mikláš (druháček, zbraňové systémy, zbrane a ich časti, svoju budúcnosť vidí u pozemného personálu leteckej základne): „Neviem si predstaviť, že by ma bavilo niečo tak ako vojenské povolanie. Preto takýto výcvik beriem všetkými desiatimi. Čím ho bude viac, tým lepšie.“

Voj. 1. st. Martin Slobodník (tretiak, zbraňové systémy, zbrane a ich časti, chce slúžiť v pozemných alebo špeciálnych silách): „Lyžovať viem, ale toto je aj o budovaní dobrých vzťahov v ročníku, výcvik preto vnímam len kladne.“

Desiatnička Marie Daňková (druháčka, Univerzita obrany Brno): „Je to pre mňa prvá medzinárodná vojenská skúsenosť, a keďže u nás sneh nie je, je skvelé zoznámiť sa nielen s takýmto typom výcviku, ale aj s azda všetkými typmi zimného počasia.“

do riadneho výcvikového priestoru. Už to nie sú len presuny po lúkach v okolí školy, ale cvičenie doslova naostro pod vedením skúsených inštruktorov,“ konštatoval plukovník Ľubomír Matta, prorektor akadémie pre vojenské veci. Zároveň ocenil spoluprácu s ozbrojenými silami, ktoré vyčlenili pre druhákov tri bojové vozidlá pechoty a v lete počas trojtýždňového výcviku prichádzajú kadetov cvičiť aj vojaci z útvarov s viacnásobnými skúsenosťami z operácií medzinárodného krízového manažmentu. Takí však medzi mladými boli aj na Kamenici: „Usilujú sa, pýtajú sa, sú aktívni, takže o BVP im vysvetlím všetko. O svojich misiách to, čo viem či môžem,“ usmial sa vodič bojového vozidla pechoty desiatnik Miloš Szabo, ktorý slúžil na Cypre aj v Afganistane.

„V poslednom období sa aj na základe požiadaviek ozbrojených síl usilujeme posilniť vojenský profil absolventov, takže čím viac takýchto cvičení v priebehu štúdia absolvujú, tým pripravenější prídu do jednotlivých útvarov,“ dodal prorektor.

Sviečková na smotane

„Budem prvá vojačka z rodiny a paradoxne moje rozhodnutie viac prekvapilo otca ako mamu,“ usmiala sa vojačka 1. stupňa Katarína Šulíková, kedysi amatérska karatistka, ktorej sa na armáde páči systém kariérneho rastu. Spolu s ostatnými kráčala zaviatou pláňou k vozidlu, ktoré po dopoludňajšom výcviku priviezlo obed. Paradajkovú polievku aj sviečkovú bolo treba zjesť narýchlo, lebo by v ešusoch vychladli. Za rýchlosťou však boli aj spálené kalórie z predpoludňajšieho výcviku. A hoci napoludnie vykuklo spoza oblakov na chvíľku slnko, na opaľovanie nebol čas. Velitelia už vydávali povely na plnenie ďalších úloh...

„V stredu budeme mať streľbu z pištole a samopalu za pohybu, vo štvrtok to bude opäť obrana a útok tak, aby sa kadeti vystriedali v jednotlivých pozíciách. No a v piatok všetkých čaká kontrolné cvičenie,“ konštatoval veliteľ druhého ročníka kapitán Michal Frič a zároveň pochválil svoj ročník: „Najviac ma teší ich záujem a chuť zabojovať. Žiadne simulantstvo, ale guráž a odhodlanie niečo sa naučiť.“

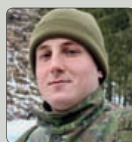
Vietor, dážď, fujavica aj slnko... Takže ešte jedna nevyslovená otázka pre zdravotníčku rotnú Janu Galasovú, ktorá konštatovala: „Výcvik druhákov prebiehal v naozaj zložitých klimatických podmienkach. Hoci traja kadeti ho museli prerušiť pre bežné nachladnutia a jeden si podvrtol koleno, vo všeobecnosti vysoko oceňujem ich výdrž, otužilosť a odolnosť.“

Text a foto: Pavol Vitko

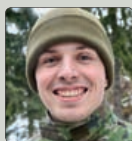
< ANKETA >

V čom je najväčší prínos zimného výcviku?

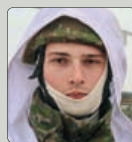
Voj. 1. st. Michal Šujanský

(tretíak, zbraňové systémy, zbrane a ich časti, svoju budúcnosť vidí v pozemných silách): „Na svahu som bol predtým len párkrát s rodičmi, zdokonalím sa teda v lyžovaní, vyskúšal som si snežnice a výcvik mi dáva vefa z hľadiska celkovej fyzickej kondície.“

Voj. 1. st. Jakub Čorba

(tretíak, vojenské spojovacie a informačné systémy, chce sa venovať počítačom): „Lyžovať viem, ale bežky a snežnice boli mimo môjho záujmu, takže je to v poriadku, aj takýto výcvik potrebujem.“

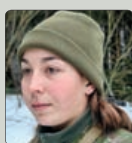
Voj. 1. st. Martin Hancko

(druhák, vojenské spojovacie a informačné systémy, chce pôsobiť vo vojenských IT): „Od detstva bola pre mňa uniforma výzvou. Práve takéto cvičenia sú najlepším korením nášho štúdia.“

Voj. 1. st. Radovan Stephany

(druhák, zbraňové systémy, zbrane a ich časti, rád by zostal učiť v akadémii): „Na našom zimnom výcviku sa mi najviac páči to, že prideme do kontaktu s technikou, ktorú v akadémii nemáme. Spolu s ňou prišli aj vojaci so skúsenosťami z výcviku a tiež z nasadenia v misiách, takže ich aj s našimi inštruktormi z akadémie počúvam s otvorenými ušami a výcvik je super.“

Voj. 1. st. Eva Ondrejovičová

(tretiačka, elektronické zbraňové systémy, rozohdne sa medzi protivzdušnou obranou a spojariňou): „Tento výcvik sa mi páči aj preto, lebo som predtým nemala možnosť lyžovať a vidím to ako príležitosť naučiť sa niečo nové. Či to budem potrebovať ako profesionálna vojačka, to povedať neviem, ale vždy je lepšie naučiť sa niečo nové a vedieť to, ako sa tváriť, že všetko viem a potom pohorieť.“

Jordánska princezná pilotkou

Jordánska princezná Salma sa stala prvou pilotkou stíhacieho lietadla v Jordánsku. Ako devätnásťročná ukončila vojenský výcvik. Hrdý otec kráľ Abdalláh II. jej osobne pripol vojenský odznak v tvare krídel. Salma je síce prvou pilotkou stíhacieho lietadla v Jordánsku, ale v jej rodine už niekoľko pilotov je. Armádny pilotný výcvik absolvovali kráľ Abdalláh II. aj korunný princ. Salmine prvenstvo sa týka len stíhacích lietadiel, prvou jordánskou vojenskou pilotkou sa v roku 2018 stala Aya Bašírová. Viacero vojenských kurzov má za sebou aj Salmina teta, sestra jordánskeho kráľa princezná Áiša, ktorá v Spojených štátoch propaguje zapájanie žien do ozbrojených síl.

Foto: TASR

Veliteľ vesmírnych síl

Generál John W. Raymond sa stal prvým šéfom nových Vesmírnych síl Spojených štátov (United States Space Force), ktoré vznikli ako šiesta zložka ozbrojených síl USA spadajúca pod americké letectvo. Raymond zložil prísahu do rúk amerického viceprezidenta Mikea Pencea na slávnostnej ceremónii vo Washingtone. Vymenovanie Raymonda je dôležitým krokom pre vesmírne sily, ktorých vytvorenie bolo jednou z priorit amerického prezidenta Donalda Trumpa vo vojenskej oblasti a tiež snahou Pentagonu o potvrdenie dominance USA vo vesmíre. Vesmírne sily Spojených štátov oficiálne vznikli vlani v decembri, keď prezident Trump podpísal príslušný zákon. Ide o vôbec prvú zložku, ktorá vznikla v rámci amerických ozbrojených síl od vytvorenia vzdušných síl pred vyše 70 rokmi. Raymond slúži v americkej armáde viac ako tri desaťročia, pričom zastával veliteľské a iné vysoké funkcie.

Foto: TASR

Vojak áno, vojačka nie

Juhokórejská armáda sa rozhodla prepustiť z aktívnej služby vojaka, ktorý podstúpil operáciu na zmenu pohlavia. Išlo o prvý prípad v Južnej Kórei, keď musela vojenská komisia rozhodnúť, či príslušník ozbrojených síl ukončí služobný pomer. V Južnej Kórei majú transrodové osoby zákaz vstúpiť do armády. Zákony však nešpecifikujú, aký postup zvolíť v prípade, ak sa zmenu pohlavia rozhodne podstúpiť vojak v aktívnej službe. Armáda v citovanom vyhlásení uviedla, že dospela k záveru, že vojakova operácia, ktorou došlo k zmene pohlavia, je dostatočným dôvodom na prepustenie zo služby. Štábný seržant absolvoval operáciu na zmenu pohlavia z mužského na ženské koncom vlaňajška. Hospitalizovali ho vo vojenskom zariadení, pričom vyjadril túžbu naďalej slúžiť ako vojačka.

Amerika a nášlapné míny

Spojené štáty zvažujú, že uvoľnia reštrikcie a svojej armáde znovu povolia používanie protipechotných mín, ktoré sa 164 štátov sveta zaviazalo zakázať vzhľadom na následky pre civilistov. Ottawský dohovor zakazuje použitie, skladovanie, výrobu alebo presun protipechotných mín. Nevzťahuje sa na Kórejský polostrov a jeho demilitarizovanú zónu. Účinnosť nadobudol v roku 1999, keď viac ako 150 krajín súhlasilo s ukončením výroby, používania, skladovania mín a obchodovania s nimi. Medzi jeho signatárov okrem USA nepatria ani Rusko, Čína, Izrael, India a Pakistan. Očakáva sa, že Pentagon rozmiestni protipechotné míny iba vtedy, ak budú vybavené funkciou, ktorá im umožní automaticky sa zneškodniť či deaktivovať po 30 dňoch.

Rusko prenasleduje jehovistov

Ruské úrady zaradili členov náboženskej spoločnosti Svedkovia Jehovovi na zoznam extrémistov a teroristov. Rusko pred tromi rokmi pôsobenie jehovistov zakázalo a odvtedy desiatky z nich skončili za mrežami. Od zákazu museli stovky jehovistov absolvovať domové prehliadky, zatýkanie i stíhanie. V súčasnosti je v Rusku stíhaných viac ako 300 jehovistov. Svedkovia Jehovovi majú v Rusku približne 175 000 členov. Hnutie založené v roku 1873 v Spojených štátoch kazateľom Charlesom Russelom sa hlási ku kresťanstvu. Po svete má približne osem miliónov aktívnych veriach. Problémy máva s úradmi najmä pre odmietanie krvných transfúzií.

Český bezpilotný prapor

Česká armáda v Prostějove predstavila prapor bezpilotných systémov, ktorého výzbroj tvoria predovšetkým rôzne drony vrátane bojových. Bepilotný 533. prapor, ktorý je súčasťou 53. pluku prieskumu a elektronického boja, má mať do roka 2025 asi 300 príslušníkov. Jeho veliteľom sa stal major Jozef Štrbík. Počiatočnú operačnú schopnosť by mal prapor dosiahnuť v októbri 2020 a naplno by mal fungovať od októbra 2025. Česká armáda viacúčelové drony a prieskumné prístroje využíva v rámci zahraničných operácií v Afganistane a Mali. Aktuálne najvýkonnejší dron je ScanEagle, ktorý má hmotnosť 25 kilogramov a dolet 100 kilometrov. Do dvoch rokov chce AČR zaobstaráť dron s hmotnosťou niekoľko stoviek kilogramov, ktorý bude môcť niesť aj zbraňové systémy.

Gréci budú spolupracovať

Grécky parlament 30. januára schválil aktualizovanú grécko-americkú zmluvu o obrannej spolupráci MD-CA, ktorá americkej armáde umožňuje využitie vojenských zariadení na území Grécka. Aktualizovaná zmluva vychádza z dokumentu podpísaného v roku 1990, keď grécku vládu viedol otec súčasného premiéra Kyriakosa Mitsotakisa.

Americká armáda na základe tohto dokumentu smie používať vojenské zariadenia v Grécku vrátane letísk Larisa a Stefanovikio, využívať ich na výcvik, tankovanie, dočasnú údržbu, skladovanie a reagovať odtiaľ na núdzové situácie.

Aktualizovanú zmluvu podpísal v októbri 2019 počas svojej návštevy v Grécku americký minister zahraničných vecí Mike Pompeo. Grécky minister obrany Nikos Panagiotopoulos vyhlásil, že dohoda je prospešná pre štátne záujmy Grécka. Dodal, že americké sily by podľa očakávania mali investovať viac ako 12 miliónov eur do leteckej základne Larisa a približne šesť miliónov eur do časti americkej námornej základne Suda na Kréte.

Poľsko kupuje F-35

Poľsko 31. januára podpísalo so Spojenými štátmi zmluvu o nákupe 32 stíhacích lietadiel typu F-35 za 4,6 miliardy dolárov. Najmodernejšie americké bojové lietadlá majú posilniť protivzdušnú obranu na východnom krídle NATO, kde dochádza k zvýšenej vojenskej aktivite Ruska.

Kontrakt na kúpu stíhacích lietadiel podpísal poľský minister obrany Mariusz Blaszczak. Na ceremónii v akadémii letectva v meste Dęblin boli prítomní aj poľský prezident Andrzej Duda a americká veľvyslankyňa v Poľsku Georgette Mosbacherová.

Duda označil tento deň za „mimoriadne dôležitý pre poľské letectvo, ako aj bezpečnosť Poľska i našej časti Európy“. Uviedol, že ide o jednu z najväčších obchodných dohôd v dejinách poľských ozbrojených síl, ktorá je znakom silných vzťahov Varšavy s Washingtonom.

Americký výrobca lietadiel F-35, spoločnosť Lockheed Martin, by ich mala Poľsku dodať v rokoch 2024 – 2030. Poľsko sa tak stane desiatou členskou krajinou NATO, ktorá má vo svojej výbave F-35. Kontrakt zahŕňa okrem samotnej kúpy stíhacích lietadiel tiež výcvik, logistickú podporu a simulátory. Nové F-35 nahradia stíhacie lietadlá MiG-29 sovietskej výroby, ktoré Poľsko dodnes používa.

Text a foto: TASR

Pomôžu Američanom

Belgická armáda sa síce nebude aktívne zúčastňovať na rozsiahlych cvičeniách amerických vojenských síl, ktorých cieľom je v apríli a máji tohto roka vyskúšať nasadzovanie vojenských posíl v Európe v rámci NATO, belgické ministerstvo obrany však vyjde spojencom v ústrety a bude koordinovať príchod vojsk a vojenského vybavenia, najmä cez prístav v Antverpách.

Na cvičení pod názvom Defender 2020 (DEF 20), ktoré sa uskutoční v apríli a máji, sa zúčastní 37 000 vojakov zo Spojených štátov a z 18 spojeneckých krajín. Američania chcú na cvičenie nasadiť 20 000 vojakov, ktorí sa pripoja k 9 000 členom americkej pechoty so sídlom v Európe. Pentagon naznačil, že operácia si vyžiada približne 20 000 kusov vojenského vybavenia z USA. Dodávky poputujú do niekoľkých európskych prístavov vrátane Antverp.

„Belgicko sa na cvičení Defender 2020 aktívne nezúčastní, ale personál rezortu obrany sa v úzkej spolupráci s ostatnými federálnymi ministerstvami – najmä s rezortom dopravy a colnou správou – bude aktívne podieľať na operatívnom plánovaní a poskytovaní rôznych služieb, ktoré pomôžu Američanom vyloďiť sa a presunúť na určené miesto,“ uviedol pred poslancami parlamentu šéf belgickej diplomacie a zároveň minister obrany Philippe Goffin.

Podľa jeho slov bude najväčšou výzvou pre belgickú stranu prepraviť všetky dodávky vojenského vybavenia z prístavu v Antverpách bez toho, aby to príliš ovplyvnilo civilnú cestnú premávku. Spresnil, že presuny vojenskej techniky sa budú konať prevažne v noci za asistencie špeciálnych dopravných vojenských zložiek a vojenskej polície.

Na reparát nie je čas

„Učíme ženy, aby sa nestali obeťou,“ hovorí vedúci kurzov sebaobrany žien major Marek Kostúrik, vedúci oddelenia špeciálneho výcviku odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová.

Podľa majora Kostúrika musí byť žena pri obrane oveľa efektívnejšia a rýchlejšia. Silu musí kompenzovať rýchlosťou, prekvapením protivníka, ženskou ľstivosťou. Ženy vedú lepšie a včas vycítiť zámery človeka, predvídať, čo urobí.

Kurz pre policajtky

„Ženy majú oveľa väčšiu flexibilitu. To zisťujeme, keď precvičujeme bojové umenia v sebaobranom boji zblízka s chlapmi. Chlapov stačí niekedy trochu pritlačiť a cítia bolesť. Ženy síce nemajú vyvinuté také svalstvo ako muži, ale majú voľnejšie šľachy a lepšie znesú oveľa väčšie pritlačenie, napríklad pri vyklbení ramena, ako chlap. Keď sme precvičovali zatýkanie žien, policajt ju poriadne povykrúcal, ale ona to na rozdiel od muža vydržala,“ hovorí major Kostúrik. V oblasti sebaobrany a ochrany má bohaté skúsenosti. Absolvoval kurzy doma i v zahraničí, pôsobil v KFOR v Kosove, ISAF v Afganistane a minulý rok sa vrátil z pôsobenia vo výcvikovej misii v Iraku.

„Vo Vojenskej polícii som necelý rok, predtým som pôsobila v cudzineckej polícii,“ vraví absolventka kurzu desiatnička Eva Repáňová, inšpektorka útvaru Vojenskej polície Bratislava – detašované pracovisko dopravné krídlo Kuchyňa. „Kurz mi doslova otvoril oči. Zistila som, ako sa úspešne brániť. Dnes už som pripravenejšia, viem predvídať, pokojnejšie očakávať rôzne situácie. Najprekvapujúcejšie bolo zistenie, že sa dá zvládnuť aj útok nožom. A tu som zistila, ako dokonca proti samotnému útočníkovi použiť jeho vlastný nôž. Rovnako aj rôzne príviesky, kľúčenky... Keď bude mať kurz sebaobrany pokračovanie, určite sa prihlásim.“

Obrana kartou

Vojenská policajti učia v rámci kurzu, na ktorom sa naposledy zúčastnili aj príslušníčky Úradu ochrany ústavných činiteľov a diplomatických misií policajného zboru Ministerstva vnútra SR, okrem iného aj to, ako si správne uložiť osobné veci. Na-

padnutej žene môže v krízovej situácii pomôcť aj taká drobnosť, ako sú privesky na kľúče, sponky do vlasov. Vhodnou pomôckou na sebaobranu je plastová platobná karta.

Keď je prepadnutá pri bankomate, dokáže aj útla žena platobnou kartou páchatela bolestivo zraniť a tým zneškodniť. „Jedným z cieľov kurzu je pomôcť ženám odbúrať prílišnú hladinu stresu. Aby nezmrzli v rozhodujúcom okamihu, lebo potom je už neskoro,“ vysvetľuje major Marek Kostúrik.

Aj preto sa kurz zameriaval na rôzne cvičenia inšpirované skutočnými udalosťami. Aby ženy pri útoku protivníka so zbraňou nepodľahli panike a efektívne sa bránili. Pri výcviku využívajú aj cvičné strelivo. Frekventantky sa učia, že keď obranný záťah vykonajú správne a včas, ani nasledujúci výstrel ich už neohrozí. „Vojaci si niekedy naivne myslia, že keď mám strelnú zbraň, nikto na mňa nezaútočí. To nie je pravda, nie vždy zbraň pomôže. Kým ju človek vyberie, môže byť už neskoro. Najmä keď útoky prichádzajú z krátkej vzdialenosti a služobná zbraň sa už nedá použiť. Podobne je to aj pri útoku nožom či palicou. Objekt útoku nesmie stuhnúť, lebo vtedy sa z neho stane obeť. Učíme ženy, aby sa nestali obeťou,“ hovorí riadiaci kurz.

Chlap na zemi

Major Kostúrik priznáva, že najväčšou odmenou preňho bolo pozorovať, ako počas kurzu rástla sebadôvera frekventantiek. Najmä keď zistili, že po správnom osvojení jednotlivých techník sa môžu efektívne ubrániť aj útoku stokilového chlapa – a dokonca ho i zneškodniť. Na konci kurzu reagovali aj so

zatvorenými očami. Doslova vycítili útok. A pri odchode mali veci v kabelkách uložené tak, aby ich mohli účinne využiť na sebaobranu. „Po absolvovaní kurzu sa už necítia zraniteľné. To je pre vedúceho kurzu ten najlepší výsledok,“ smeje sa major Kostúrik.

Ďalšou zo spokojných absolventiek kurzu sebaobranu je staršia zdravotníčka odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek rotmajsterka Adriana Novotná. „Na kurz som išla s predstavou, že sa naučím efektívne sa brániť a chrániť,“ hovorí. „Postupne sme zisťovali, že sme síce možno menšie a fyzicky slabšie ako muži, ale sú techniky, ktoré zvýšia šance na našu úspešnú sebaobranu. Zistili sme, že odzbrojenie útočníka so strelnou zbraňou je oveľa jednoduchšie, ako sme si mysleli. Bol to zaujímavý kurz, naučil nás premýšľať, čo všetko možno využiť na sebaobranu, všímať si možné únikové priestory.“

Na základe skúseností z kurzu ponúkajú odborníci Vojenskej polície z Vlkanovej – Hronseku vojenským policajtkám aj inštrukčno-metodické zamestnania, aby vedeli niektoré časti kurzu zopakovať a precvičiť. Aby si udržali a rozšírili získané návyky. Aj preto sa podľa riaditeľa odboru krízového manažmentu, výcviku a kynológie VP Vlkanová – Hronsek podplukovníka Mariána Turanského osvedčilo, keď kurz absolvujú príslušníčky jedného útvaru spoločne. Lebo po jeho skončení majú s kým trénovať a navzájom sa motivovať k ďalšiemu tréningu.

Text a foto: Jozef Žiak

Členka Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica a majsterka sveta v obrovskom slalome Petra Vlhová:

Je to fajn

Ak patríte k absolútnej svetovej špičke v populárnom a masovo rozšírenom športe, navyše pochádzate z malej krajiny, kde také úspechy nie sú na dennom poriadku, je veľký predpoklad, že sa stanete hviezdou maximálnych rozmerov, porovnateľnou s hviezdami svetového šoubiznisu. A môže to s vami poriadne zamávať. S Petrou Vlhovou a jej rodinou to však nemá. Na to, čo dosiahli, sú stále úžasne príjemní ľudia.

Ked' pred zhruba tromi rokmi začal váš tréner Livio Magoni hovoriť o zisku veľkého glóbusu, tak sa asi viacerí ľudia pousmiali, pripadalo im to ako prehnaná ambícia. Pamätáte si svoju prvú reakciu na tieto vyhlásenia?

Nepamätám si to do úplných podrobností, ale mohla to byť podobná reakcia. Livio však vo mňa veľmi verí a vidí, na čo mám. Nie je typ človeka, ktorý by vyhlasoval niečo, o čom nie je presvedčený. O tom, že je to možné, už presvedčil aj mňa a verím, že na to mám. Potrebujeme však doladiť mnohé prvky, vytrvať v úsilí a hádam to príde.

V príprave pred sezónou ste skúsili viacero nových vecí, ktorú z nich ste doteraz najviac ocenili?

V príprave sme sa o čosi viac zamerali na hornú polovicu tela, ale každý rok je pre mňa iný. Možno je to aj tým, že som staršia, silnejšia a moje telo sa inak správa. Samozrejme, je lepšie, ak je príprava pestrá, lebo nikoho by nebavilo robiť dva mesiace stále to isté.

Výsledky v celkovom poradí je náročné obhajovať, niečo ešte prekonávať. Do akej miery je to náročné fyzicky a psychicky? Čo psychike najviac pomáha (keďže si myslíme, že fyzicky máte na to, aby ste vyhrávali častejšie)?

Mám mentálneho kouča. Som v pozícii, že tlaky na moju psychiku sú občas už priveľké. A pracujeme na tom dosť intenzívne. Cítim, že dokážem pracovať so svojím nastavením, s hlavou, zároveň sama seba lepšie spoznávam, ako reagujem pri záťaži. A do veľkej miery už viem, čo mám urobiť, aby som sa s tým tlakom vyrovnala.

Ako dokážete ovplyvniť vaše výkony zmeny v osobnom živote, či už priateľ, alebo narodenie malej netere?

Som veľmi citlivá a rodinne založená osoba, takže ma to veľmi ovplyvňuje. Momentálne sa v tejto oblasti dejú samé pekné veci a som šťastná nielen z lyžiarskej, ale aj z osobnej stránky. Je to fajn.

Do akej miery je kalendár počas sezóny definitívny? Ako sa môže vyvíjať podľa výkonov a chuti súťažiť aj v iných disciplínach?

Niektoré dátumy v kalendári sú známe dopredu, účasť v disciplínach, v ktorých bežne nejazdím, je výsledkom kolektívneho rozhodnutia. Ale Livio má hlavné slovo. Ak sa cítim unavená, berie to. Livio ma pozná, vie, ktorá trať mi môže vyhovovať a dokáže predpokladať, či mám šancu na úspešný výsledok.

Aj keby ste túto sezónu vynechali zvyšné rýchlostné disciplíny, je vysoko pravdepodobné, že v tej ďalšej sa im budete venovať intenzívnejšie. S tým súvisí aj

väčšia fyzická záťaž a riziko zranenia. Prispôbíte tomu prípravu? Dá sa u nás vôbec niekde trénovať zjazd?

Trénovať rýchlostné disciplíny na Slovensku je veľmi ťažké. Predpokladám, že v zahraničí budem tráviť ešte oveľa viac času a aj príprava bude ťažšia, najmä pokiaľ ide o kondičnú stránku. Budem musieť byť veľmi silná, ak chcem absolvovať viac pretekov. Bude to náročné, ale teším sa na to.

Viete si počas pretekov alebo tréningu vychutnať jazdu? Uvedomiť si, ako úžasne rýchlo idete v zjazde, prípadne ako čisto ste prešli kombináciu brán v slalome?

V zjazde a super G potrebujem ešte dosť trénovať, aby som si zvykla na tú rýchlosť. Je to pre mňa novinka, ale verím, že sa postupne do toho dostanem a budem vedieť reagovať na podnety počas jazdy. Ale v ostatných disciplínach si to užívam, keby som to vykonávala ako stroj, asi by ma to nenapľňalo.

Vyhovuje vám samota počas tréningov, to, že sa vám môže tím venovať naplno?

Alebo ste ten typ človeka, ktorého by konkurencia v rámci tímu potiahla?

Môže sa stať, že mi niekto pomôže, ak príde, lebo som celý čas sama. Či už z hľadiska konkurencie, alebo zábavy. Keby to však bolo často, asi by mi to prekážalo. Celý život trénujem sama, tak si neviem predstaviť, že by som zrazu mala trénovať v tíme s ďalšími piatimi babami. Nemyslím si, že by mi

to sedelo. To však neznamená, že si občas nedohodneme spoločný tréning s niektorou reprezentáciou. Prináša to isté benefity.

» Po skončení kariéry chcem viesť normálny život a užívať si ho, a nie sa vrátiť do nejakého režimu, ktorý sa podobá na tento aktuálny. Nie je jednoduché byť profesionálnym športovcom na úkor úplne všetkého. Vydržím pár rokov, chcem byť najlepšia na svete – a potom žiť ako normálny človek.

Ste členkou VŠC Dukla Banská Bystrica. Nechceli by ste si niekedy vyskúšať vojenský život? Nemáte niekedy pocit,

že váš režim je možno ešte prísnejší ako vojna?

Vôbec nad tým nerozmýšľam. Po skončení kariéry chcem viesť normálny život a užívať si ho, a nie sa vrátiť do nejakého režimu, ktorý sa podobá na tento aktuálny. Nie je jednoduché byť profesionálnym športovcom na úkor úplne všetkého. Vydržím pár rokov, chcem byť najlepšia na svete – a potom žiť ako normálny človek.

Športovci (nielen z Dukly) občas absolvujú kurz prežitia v Centre výcviku Lešť. Nechali by ste sa na to nahovoriť?

Nechala. Ale nemám na to čas. Moja sezóna je sama osebe kurz prežitia.

Uvidia vás slovenskí fanúšikovia aj na našich svahoch? Napríklad na domácich majstrovstvách?

Na Slovensku som všeobecne veľmi málo, na prelome rokov som bola mimo Slovenska vyše troch mesiacov. Je málo pravdepodobné, že by ma videli na našich svahoch. Všetko sa ale bude vyvíjať od programu a aktuálnej situácie.

S čím budete spokojná na konci sezóny?

No... Minulá sezóna bola skvelá a túto mám zatiaľ dobre rozbehnutú. Dúfam, že to bude tak aj pokračovať a bude sa mi dariť. Chceli by sme si udržať pričky, ktoré máme, a ak by sa podaril aspoň jeden malý glóbus, bolo by to úžasné. To je niečo, čo chce získať každý lyžiar.

Text a foto: Ivan Kelement

TÉMA

Výcvikový rok 2019

Ako uviedol náčelník Generálneho štábu OS SR generál Daniel Zmeko na veliteľskom zhromaždení, ktoré 30. januára hodnotilo výcvikový rok, hlavnou úlohou ozbrojených síl v roku 2019 bolo zvýšiť operačnú pripravenosť a bojaskopnosť. „Túto úlohu sme splnili. Pri všetkých merateľných ukazovateľoch došlo k zvýšeniu jednotlivých parametrov, podľa ktorých sa meria bojaskopnosť ozbrojených síl,“ povedal. Doplnil, že ozbrojené sily budú pokračovať v zlepšovaní svojich spôsobilostí tak, aby boli schopné reagovať na súčasné bezpečnostné prostredie. Pri tejto príležitosti taktiež poďakoval všetkým profesionálnym vojakom za prejavované úsilie a dosiahnuté výsledky v minulom roku.

Dôvod na hrdosť

„Rok 2019 bol rokom vojaka, čo potvrdzujú aj reálne opatrenia rezortu obrany na zlepšenie podmienok výkonu profesionálnej služby v ozbrojených silách a historické zvýšenie plátov profesionálnych vojakov. Našou úlohou počas minulého roka bolo nielen pokračovať v realizácii modernizačných projektov v zmysle požiadaviek ozbrojených síl, ale predovšetkým zabezpečiť lepšie podmienky pre profesionálnych vojakov. Vynaložili sme maximálne úsilie, aby sme tento náš zámer splnili. Výsledkom a realitou sú vyššie platy profesionálnych vojakov, a to tak výrazne ako doteraz nikdy v histórii,“ povedal minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš.

Operačná pripravenosť

„Aktuálny vývoj situácie na Ukrajine, v Iraku, v Afganistane a v ďalších krízových oblastiach iba potvrdzuje, že hrozba náhleho zhoršenia bezpečnostnej situácie je reálna a riziko nedostatku reakčného času vysoké. Čím menej času bude k dispozícii na prípravu adekvátnej vojenskej reakcie, tým viac sa treba zaoberať spôsobmi, ako riziko eliminovať. Aj keď strategické prekvapenie nie je možné absolútne eliminovať, treba sa naň čo najlepšie pripraviť. Preto spoločným menovateľom prípravy veliteľstiev a útvarov v roku 2019 bolo skrátenie reakčného času ozbrojených síl,“ uviedol vo svojom analytickom vyhodnotení generál Daniel Zmeko.

1. januára

Pri príležitosti 26. výročia vzniku SR a jej ozbrojených síl vypálili v Bratislave 20 slávnostných delostreleckých sálv.

15. januára

Vojaci zo Žiliny a z Martina pomáhali pri odstraňovaní následkov snehovej kalamity.

18. januára

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnil výcvik v zimných horských podmienkach Mountain Winter.

23. januára

Viac ako 250 profesionálnych vojakov pomáhalo pri odstraňovaní snehovej kalamity na severe Slovenska.

31. januára

Posledné dva januárové týždne prebiehal v Liptove kurz taktickej medicíny.

4. februára

Príslušníci 13. mechanizovaného práporu Levice sa zúčastnili na medzinárodnom cvičení Ebonite Javelin 2019 v Českej republike.

5. februára

Konalo sa veliteľské zhromaždenie pri príležitosti vyhodnotenia výcvikového roka.

11. februára

Na návštevu Slovenska pricestoval veliteľ Mnohonárodného zboru Sever-Východ generálporučík Sławomir Wojciechowski z poľského Štetína.

16. februára

V Centre výcviku Lešť sa uskutočnil trojtýždňový kurz ochrany konvojov.

22. februára

V ženijnom prápore Sered' prebiehal výcvik potápačov špecialistov.

25. februára

Príslušníci michalovského samohybného delostreleckého oddielu a raketometného oddielu z Rožňavy sa zúčastnili na medzinárodnom cvičení Dynamic Front 2019 v Poľsku a Nemecku.

1. marca

Do funkcie náčelníka štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR bol ustanovený plukovník Ferdinand Muriň.

7. marca

Zástupca veliteľa pozemných síl brigádny generál Karol Navrátil odovzdal velenie 1. mechanizovanej brigády plukovníkovi Ivanovi Balogovi.

20. marca

Veliteľa Štyčného tímu pre integráciu síl NATO na Slovensku NFIU Štefana Acsaia vystriedal Peter Brauner. Štefan Acsai prešiel na pozíciu náčelníka odboru bojovej prípravy na veliteľstve pozemných síl.

27. marca

V Lešti a Zemianskych Kostoľanoch sa

Pripomeňme, že generál Daniel Zmeko nám odpovedal na otázky týkajúce sa plnenia úloh v predchádzajúcom výcvikovom roku aj v rozhovore v Obrane č. 2/2019, kde analyzoval vlnajúce hlavné štyri línie úsilia ozbrojených síl.

„Hlavnú úlohu ozbrojených síl v roku 2019, ktorou bolo zvyšovanie operačnej pripravenosti a bojaskopnosti ozbrojených síl, sme splnili. Pri všetkých merateľných ukazovateľoch došlo k zvýšeniu jednotlivých parametrov, podľa ktorých sa bojaskopnosť ozbrojených síl meria,“ konštatoval generál a zdôraznil, že ozbrojené sily budú v tomto trende pokračovať. Zároveň odmietol mylnú predstavu časti verejnosti o tom, že geografická poloha Slovenska je mimo priameho dotyku s potenciálnou vonkajšou bezpečnostnou hrozbou. Vysvetlil, že potenciálnym frontovým územím nemusí byť iba územie Slovenska, jeho vzdušný či kybernetický priestor, ale najmä myseľ nás všetkých.

Cielená prezentácia

Využívajúc citát historicky uznávaného čínskeho stratéga Sun-c' pripomenul, že „vojny sa nevyhrávajú použitím sily, ale podkopaním odhodlania obyvateľstva napadnutej krajiny brániť sa“. V tejto súvislosti varoval nielen pred dezinformačnými kampaňami, ktorých zámerom je diskreditácia NATO a Európskej únie alebo Organizácie Spojených národov, ale aj pred degradáciou a spochybňovaním významu OS SR pri zabezpečovaní obrany našej krajiny, „čo môže predstavovať jeden z nástrojov na oddelenie ozbrojených síl od spoločnosti“. Preto zdôraznil úlohy, ktoré ozbrojené sily v roku 2019 v oblasti strategickej komunikácie realizovali s cieľom zvýšiť morálku a disciplínu vojakov a posilniť prepojenie medzi občanmi Slovenska a ich ozbrojenými silami. Avizoval: „Aj preto je jednou z mojich priorit na rok 2020 rozvíjanie vzťahov s verejnosťou. To sa musí diať s prepracovaným strategickým konceptom a zacielením na konkrétne cieľové skupiny. Prioritou bude pokračovanie v rozvíjajúcej spolupráci s civilným sektorom v oblasti budovania strategickej komunikácie, budovania a rozširovania kapacít v boji proti hybridným hrozbám. Posilňovanie povedomia verejnosti o vojenských tradíciách je jednou z hlavných oblastí, kam zacieliť prezentáciu ozbrojených síl.“

Splniť a prežiť

Generál Zmeko pripomenul, že napríklad aj zneužívanie témy modernizácie ozbrojených síl na rôzne politické či partiálne ciele môže mať negatívny dosah na dôveru verejnosti voči ozbrojeným silám. V nadväznosti na spomenuté otvorene do-

konalo medzinárodné cvičenie Toxic Lance 2019.

29. marca

Zamestnanci rezortu obrany a profesionálni vojaci si slávnostným nástupom pripomenuli 15. výročie vstupu Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie.

5. apríla

Náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Bosny a Hercegoviny generálporučik Senad Mašović navštívil Slovenskú republiku.

12. apríla

V Krakove sa konalo cvičenie veliteľstva bojovej skupiny krajín Vyšehrad-

skej štvorky Spring Challenge 2019.

21. apríla

Ozbrojené sily pomáhali hasiť požiar lesa v obci Kravany vrtuľníkom Mi-17 s bambi vakom.

1. mája

Ozbrojené sily si pripomenuli 15. výročie vstupu SR do Európskej únie.

4. mája

Na Bradle sa uskutočnila celonárodná spomienková slávnosť pri príležitosti 100. výročia tragického úmrtia generála M. R. Štefánika.

6. mája

Príslušníci OS SR si pripomenuli Deň víťazstva nad fašizmom a 74. výročie skončenia druhej svetovej vojny.

17. mája

Na medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch sa zúčastnila 150-členná slovenská delegácia.

23. mája

Velitelia piatich útvarov prevzali z rúk prezidenta bojové zástavy.

28. mája

Prezident povýšil náčelníka generálneho štábu Daniela Zmeka do najvyššej generálskej hodnosti.

1. júna

Vojaci pripravili 22. ročník Dňa detí s Ozbrojenými silami SR.

3. júna

V poľskom Drawsku Pomorskom sa začalo medzinárodné logistické cvičenie Capable Logician 2019.

13. júna

V Bratislave vyhlásili výsledky ankety Vojenský čin roka 2018.

15. júna

Vypálili dvadsať sálv pri príležitosti

dal: „Vojak musí odchádzať plniť bojovú úlohu s presvedčením, že je na jej splnenie dobre pripravený. Zároveň musí veriť, že v prípade potreby mu bude včas poskytnutá pomoc a podpora. Preto nielen z pohľadu veliteľa, ale z pohľadu každého z nás, kto máme rozhodovaciu právomoc, to musí znamenať, že každé správne investované euro – nielen do modernej výzbroje, ale aj do kvalitného vzdelávania, do zdravotnej starostlivosti či do infraštruktúry – zvyšuje šance nás vojakov úspešne splniť bojovú úlohu a prežiť.“ Generál vysoko ocenil realizované modernizačné projekty. Okrem iného konkretizoval: „Na prelome rokov prileteli na územie SR posledné tri vrtuľníky UH-60M Black Hawk, čím sa projekt vyzbrojovania v tomto segmente úspešne zavŕšil.“

Generál Daniel Zmeko ocenil, že v októbri 2019 Národná rada SR schválila novelu zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov s účinnosťou od 1. februára 2020. „Cieľom novely zákona je úprava systému odmeňovania spojená so zvýšením platových náležitostí profesionálnych vojakov, odrážajúcich náročnosť vojenského povolania v nadväznosti na vykonávanú funkciu a vytvárajúcich predpoklady ich konkurencieschopnosti na trhu práce. Toto vnímame ako správny krok. Mal by to však byť prvý krok v procese, na konci ktorého by mal byť moderný systém personálneho manažmentu, ktorý bude pre moderné ozbrojené sily dodávať moderný personál.“

Poznamenal, že obrana štátu nie je výlučne záležitosťou re-zortu obrany a ozbrojených síl a nebolo by preto správne, „keby sme kritériá úspechu ozbrojených síl pri obrane štátu redukovali iba na otázku vycvičenosti vojakov či vybavenosti jednotiek modernou výzbrojou“. Zároveň pripomenul, že „v priebehu celého roka 2019 ozbrojené sily udržiavali v nepretržitej pohotovosti 1 280 vojakov a 140 kusov techniky na podporu obyvateľstva a orgánov verejnej moci pri odstraňovaní následkov živelných a technologických katastrof“.

Zmeny a piliere

V rámci realizovaných organizačných zmien generál zdôraznil najmä vytvorenie veliteľstva síl pre špeciálne operácie v Trenčíne, vytvorenie tankového práporu v Trebišove a poľnej nemocnice ROLE 2B v Ružomberku 1. júla 2019, čím tiež „pokračujeme v plnení aliančných záväzkov Slovenskej republiky“. Avizoval, že v tomto roku bude hlavnou organizačnou zmenou vytvorenie Doktrinálneho centra OS SR a organizačného jadra na vytvorenie Spoločného operačného veliteľstva v posádke Banská Bystrica.

inaugurácie prezidentky SR a hlavnej veliteľky OS SR Zuzany Čaputovej.

17. júna

Vo výcvikovom centre Ustka v Poľsku vyvrcholilo bojovými streľbami medzinárodné cvičenie Tobruq Legacy 2019.

29. júna

V Trenčianskych Stankovciach sa konali Tankové dni Laugaricio – Deň s Pozemnými silami OS SR.

1. júla

Bojová skupina EÚ krajín V4 bola uvedená do pohotovosti.

Novým zástupcom veliteľa Pozemných síl OS SR sa stal brigádny generál Martin Michalko.

2. júla

Konal sa spoločný výcvik slovenských a maďarských potápačov Open Water 2019.

10. júla

Vojaci po prvý raz pomáhali v Nízkyh Tatráh hasiť lesný požiar vrtuľníkom UH-60M Black Hawk.

12. júla

Promóciami skončilo bakalárske štúdium na akadémii ozbrojených síl 72 kadetov.

18. júla

Na návštevu pricestoval predseda Vojenského výboru Európskej únie generál Claudio Graziano.

20. júla

V taktickom krídle Sliač sa skončilo cvičenie Central Hawk 2019 s príslušníkmi 100. letky britského Kráľovského letectva.

23. júla

Vo velení 5. pluku špeciálneho určenia

v Žiline plk. Pavol Šebík nahradil plukovníka Miroslava Gardla.

3. augusta

Na Medzinárodných leteckých dňoch SIAF 2019 v Sliači predstavili slovenské vzdušné sily leteckú techniku aj svoje spôsobilosti.

5. augusta

Príslušníci veliteľstva pozemných síl privítali nového náčelníka štábu Veliteľstva Pozemných síl OS SR plukovníka Alexandra Kollárika.

8. augusta

Veliteľ pozemných síl generálmajor Jindřich Joch prijal veliteľa pozemných síl USA v Európe generálporučíka Christophera G. Cavoliho.

26. augusta

Na letisku Sliač pristáli dva nové vojenské vrtuľníky UH-60M Black Hawk.

29. augusta

Vojaci si v Banskej Bystrici slávnostnou prehliadkou uctili pamiatku hrdinov Slovenského národného povstania.

„Dôvodom na vytvorenie tohto organizačného prvku je nutnosť eliminácie rizika vo vzťahu k akcieschopnosti Ozborených síl SR v počiatočnej fáze rozsiahlej bezpečnostnej krízy.“ V pozemných silách potvrdil pokračovanie vo výstavbe tankového práporu a čiastočné posilnenie kapacity mechanizovaných práporov. Tiež sa budú posilňovať kapacity jednotiek pre špeciálne operácie.

„Vo vzdušných silách vytvoríme letku F-16 ako prvý krok v komplexnom procese zavádzania nových lietadiel do výzbroje ozbrojených síl,“ avizoval náčelník generálneho štábu. Zároveň dodal, že z hľadiska udržateľnosti nepretržitej ochrany vzdušného priestoru je kritickou otázkou náhrada za zastaranú a poruchovú rádiolokačnú techniku. Obrovské investície si vyžaduje aj infraštruktúra.

Generál Daniel Zmeko konkretizoval, že na úspešné splnenie cieľov prípravy budú mať rozhodujúci vplyv tieto hlavné aktivity:

- komplexné štábne nácviky na strategickom a operačnom stupni v marci až máji,
- druhá medzinárodná veliteľská konferencia Ozborených síl SR v máji,
- vyslanie novej spôsobilosti do predsunutej vojenskej prítomnosti NATO v Lotyšsku v júni,
- vznik doktrinálneho centra v Banskej Bystrici v júli,
- medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2020 v novembri.

Zopakoval aj štyri piliere, na ktorých aj v budúcnosti budú stáť naše ozbrojené sily: vzdelaný a schopný personál, moderná výzbroj, náročný výcvik a morálka aj disciplína vojakov.

Zvolen, Trenčín, Žilina

Minister obrany Peter Gajdoš a náčelník Generálneho štábu Ozborených síl SR generál Daniel Zmeko sa zúčastnili 4. februára tiež na veliteľskom zhromaždení vzdušných síl vo Zvolene, kde sa generál Zmeko poďakoval príslušníkom vzdušných síl za plnenie úloh v minulom roku a apeloval na jednotné chápanie zmyslu plánovaných úloh, ako aj spôsobu ich splnenia. „Je nevyhnutné zamerať sa najmä na udržanie hlavných operačných spôsobilostí vzdušných síl a vytvorenie optimálneho prostredia na zvýšenie pripravenosti všetkých zložiek ozbrojených síl,“ zdôraznil. Minister Peter Gajdoš a generál Daniel Zmeko boli 6. februára aj na veliteľskom zhromaždení pozemných síl v Trenčíne, kde minister vyzdvihol zvyšovanie pripravenosti príslušníkov pozemných síl na obranu štátu, po-

9. septembra

V Zemianskych Kostolánoch sa začal 7. ročník medzinárodného cvičenia Toxic Valley 2019.

11. septembra

Príslušníci OS SR sa zúčastnili na 14. národnej púti do Assisi a Ríma.

16. septembra

Priestoval hlavný veliteľ spojeneckých síl pre transformáciu NATO generál André Lanata.

22. septembra

Náčelník generálneho štábu a minister obrany sa zúčastnili na oslavách Dňa

Ozborených síl SR v Brezovej pod Bradlom.

23. septembra

SR navštívil veliteľ Spojeneckého veliteľstva v Brunssume gen. Erhard Bühler.

28. septembra

Stíhacie lietadlo MiG-29 Vzdušných síl OS SR sa zrútilo do neobývanej oblasti pri obci Nové Sady – časť Ceroviny pri Nitre, pilot sa katapultoval.

30. septembra

V poľskom Kontrarozviednom centre výnimočnosti NATO prevzal funkciu jeho prvý slovenský riaditeľ plukovník Martin Achimovič.

1. októbra

Krídlo velenia, riadenia a prieskumu Zvolen sa premenovalo na brigádu riadenia vzdušných operácií Zvolen.

6. októbra

Príslušníci Ozborených síl SR si pripomenuli Deň hrdinov Karpatsko-duklianskej operácie.

16. októbra

Plénum Národnej rady SR schválilo novelu zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov.

17. októbra

Slovenskí vojaci sa zúčastnili na cvičení krajín Stredoeurópskej obrannej spolupráce Coopsec 2019 v maďarskom výcvikovom priestore Ujmajor.

18. októbra

V Lešti vyvrcholilo medzinárodné cvičenie vojenských hasičských jednotiek Fire Rescue 2019.

24. októbra

Veliteľstvo posádky v Bratislave si pri-

krok v procese modernizácie pozemnej techniky, ako aj prehĺbenie interoperability v rámci Európskej únie, NATO a OSN. Pred tým, ako sa príslušníkom pozemných síl poďakoval za príkladné plnenie úloh a reprezentáciu Slovenska prostredníctvom účasti na zahraničných misiách a operáciách či medzinárodných cvičeniach, zdôraznil: „Významné zvýšenie výdavkov na obranu vytvorilo po rokoch vhodné podmienky na rozvoj spôsobilostí pozemných síl, ktoré patria medzi základné piliere Ozbrojených síl SR, a to nielen pri zabezpečovaní obrany štátu, ale tiež v rámci spolupráce so spojencami.“ Generál Daniel Zmeko sa poďakoval všetkým príslušníkom pozemných síl za plnenie úloh v minulom roku.

Na veliteľskom zhromaždení veliteľa Síl pre špeciálne operácie Ozbrojených síl SR 14. februára v Žiline šéf rezortu obrany vyzdvihol nedávne zabezpečenie výstroja a vybavenia pre príslušníkov síl pre špeciálne operácie. Ide predovšetkým o vozidlá Polaris, ako aj súpravy na zimný výcvik, padákový materiál a príslušenstvo na výcvik, horolezeckú výbavu, komunikačnú techniku, rôzne druhy ručných zbraní vrátane novej a modernej vojenskej techniky s cieľom skvalitniť a zefektívniť prácu príslušníkov 5. pluku špeciálneho určenia.

Na veliteľskom zhromaždení riaditeľa Úradu hlavného lekára Ozbrojených síl SR v Ružomberku 7. februára minister konštatoval, že v súvislosti so zlepšovaním spôsobilostí vojenského zdravotníctva sa v minulom roku doplnili napríklad mobilné laboratóriá, vybavenie vojenských sanitiek a schválil sa tiež projekt obstarania ďalších zdravotníckych vozidiel. Zároveň ocenil spoločný výcvik zdravotníkov Ozbrojených síl SR s príslušníkmi iných zložiek Integrovaného záchranného systému SR, ako aj možnosť štúdia a prípravy budúcich vojenských lekárov v spolupráci s Univerzitou obrany Českej republiky. Vo Vlkanevej na veliteľskom zhromaždení Vojenskej polície 18. februára minister Gajdoš povedal: „Aj v uplynulom roku sme urobili viaceré významné opatrenia na stabilizáciu kvalitného personálu nielen v ozbrojených silách, ale aj vo Vojenskej polícii, a to najmä historickým zvýšením plátov a zlepšením materiálneho zabezpečenia vojakov a vojenských policajtov.“ Plnenie úloh za minulý rok hodnotili aj v Čestnej stráži prezidenta SR (6. 2.), na Veliteľstve posádky Bratislava (13. 2.), v prápore podpory velenia v Trenčíne (18. 2.) a v ďalších súčiastiach Ozbrojených síl SR.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

pomenulo sto rokov od vzniku.

30. októbra

Rektorom Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši sa opäť stal Jozef Puttera.

8. novembra

V Lešti a na Kolíňanskom vrchu vyvrcholilo cvičenie Slovenský štít 2019.

11. novembra

Pri príležitosti Medzinárodného dňa vojnových veteránov sa v Petržalke-Kopčanoch i na ďalších miestach uskutočnila pietna spomienka.

13. novembra

Veliteľ vzdušných síl genmjr. Ľubomír Svoboda privítal delegáciu Národnej gardy štátu Indiana.

19. novembra

Nový hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR šbnrtm. Marcel Kaniak predstavil na porade veliачích poddôstojníkov svoje plány a zámery.

21. novembra

Na prešovskom letisku vyvrcholila

výsadková príprava príslušníkov práporu ISTAR.

26. novembra

Do Siene slávy MO SR uviedli des. Milana Tomláka, pplk. Štefana Rigasa, nrtm. Mariána Valacha a príslušníka 5. pluku špeciálneho určenia Žilina. Veliteľka brigády bojového zabezpečenia plk. Zuzana Kraushuberová bola ustanovená do funkcie náčelníčky odboru logistiky veliteľstva pozemných síl.

27. novembra

Na bezpečnosť v Bratislave počas sviatkov začali s príslušníkmi policajného zboru dohliadať profesionálni vojaci. Plénum Národnej rady SR schválilo novelu zákona o Ozbrojených silách SR.

3. decembra

Najlepším poddôstojníkom za rok 2019 sa stal nrtm. Andrej Brzuľa, starší technik špecialista z taktického krídla Sliač.

6. decembra

Vojaci pomáhali pri záchranných

prácach po výbuchu bytového domu v Prešove.

11. decembra

Uskutočnilo sa slávnostné zhromaždenie k 25. výročiu Vojenského historického ústavu.

13. decembra

Peter Gajdoš s Danielom Zmekom navštívili slovenských vojakov v operácii EUFOR Althea v Bosne a Hercegovine.

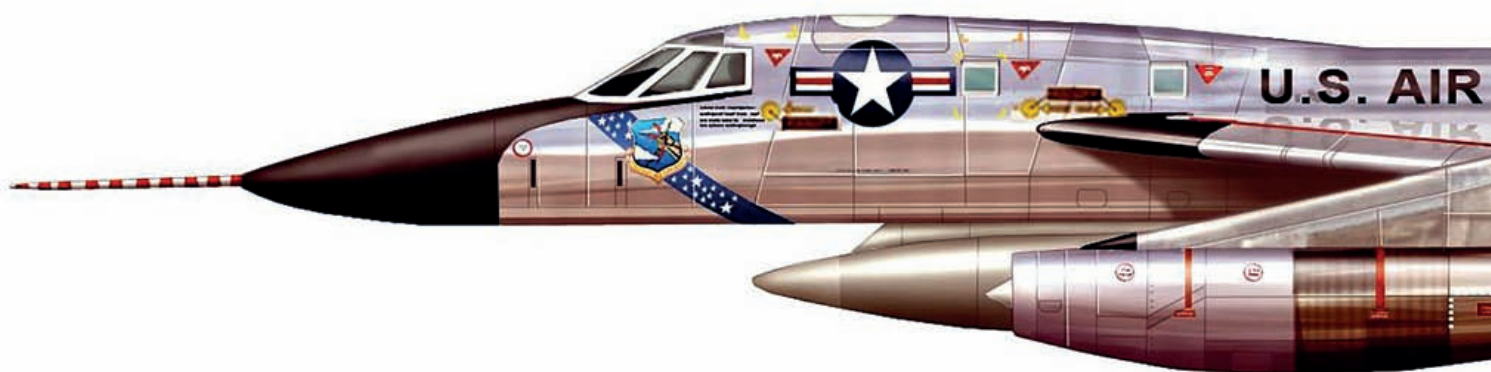
23. decembra

Náčelník generálneho štábu a minister obrany sa prostredníctvom videohovorov spojili s vojakmi, ktorí počas vianočných sviatkov plnili úlohy v zahraničí.

Hviezda, ktorá rýchlo zhasla

Niektoré stroje zažili dlhoročnú službu počas studenej vojny aj po nej. Príkladom je MiG-21, ktorý lieta dodnes, alebo americký bombardér B-52, ktorý bude slúžiť ešte najmenej dve desaťročia. A nasledovali stroje, ktoré prudko zažiarili, ale potom ich sláva rovnako rýchlo zhasla. Príkladom je ďalší americký bombardér Convair B-58 Hustler.

Keď v marci 1960 vstupoval do služby, bol prvým operačne nasadeným bombardérom dosahujúcim rýchlosť Mach 2. Na svoje časy prinášal veľmi pokročilé technické riešenia. Už o desať rokov neskôr, v januári 1970, sa však jeho kariéra definitívne skončila a vyradili ho zo služby. Prečo sa tak stalo?

Počiatky vývoja B-58 siahajú do februára 1949, keď výskumné stredisko amerického letectva predložilo požiadavky na nadzvukový bombardér s dlhým doletom. Ubehli len dva roky od prvého letu nadzvukovou rýchlosťou, teda vývoj bol v tomto smere v plienkach. Preto dostali zástupcovia leteckého priemyslu voľnú ruku, aby prišli s vlastnými riešeniami. Reagovalo mnoho výrobcov, väčšina však prišla s málo ambicióznymi návrhmi. Najlepšie sa so zadáním popasovala firma Convair, ktorá v rovnakom čase pracovala aj na projektoch stíhacích lietadiel s delta krídlom. Rovna-

ký tvar nosnej plochy použili pre budúci bombardér. To prinášalo niekoľko výhod. Delta krídlo ponúkalo veľký vnútorný priestor na nesené palivo, zároveň bola záťaž takejto nosnej plochy nižšia, a to umožňovalo dosahovať vysoké rýchlosti vo veľkej výške. Inžinieri Convairu vypracovali viacero návrhov a väčšina z nich rákala so štíhlym trupom posadeným na delta krídle.

Počet a umiestnenie motorov sa po viacerých variáciách ustálili na štyri v gondolách pod krídlom. V auguste 1952 si letectvo vybralo projekt Convairu a mohol sa začať vývoj B-58. Prototyp absolvoval prvý let 11. novembra 1956. Rozsiahle skúšky trvali až do apríla 1959 a zapojilo sa do nich až 30 testovacích lietadiel. Okrem nich vyrobili 86 sériových strojov. Celkovo teda vzniklo 116 kusov B-58, ktoré dostali meno Hustler. Pre Convair to bola veľká zákazka – a to nielen z finančného hľadiska.

Letectvo totiž s firmou uzavrelo kontrakt na dodávku všetkého potrebného, a tak sa Convair sám musel postarať o všetky subdodávky vrátane výzbroje či manuálov pre všetky systémy lietadla. Spoločnosť Convair nakoniec zabezpečovala subdodávky viac ako milióna položiek.

Záchranné kapsuly

Stroj mal štíhly trup, v ktorom sedela trojčlenná posádka. Tvoril ju pilot, bombometník/navigátor a operátor obranných systémov. Ten diaľkovo ovládal šesťhlavňový kanón kalibru 20 mm, ktorý bol umiestnený vo chvostovej vežičke a zameriavaný pomocou radaru. V trupe nebola zbraňová šachta. Výzbroj, ktorú tvorila jedna jadrová bomba, nosil B-58 vo veľkom aerodynamicky tvarovanom puzdre pod trupom. To fungovalo zároveň ako prídavná nádrž. Po spotrebovaní paliva a odhodení bomby sa tak ešte viac zlepšili aerodynamické vlastnosti stroja. Neskôr dostali B-58 ešte po jednom tandemovom závesníku pod každú polovicu krídla, tesne pri trupe. Mohli tak niesť až päť jadrových zbraní. S konvenčnými bombami sa nerátalo a B-58 ich nikdy ani nenosili.

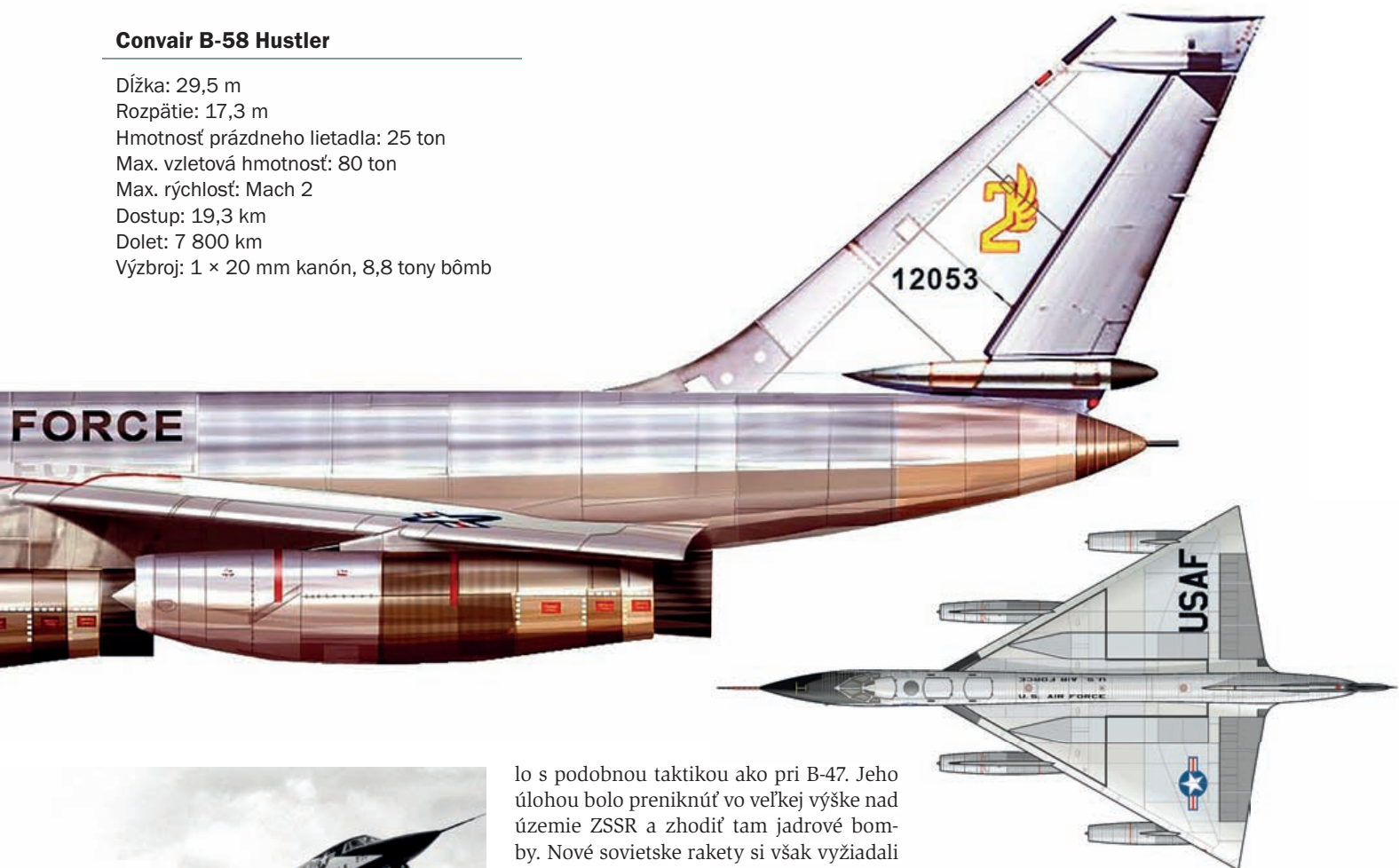
Aj puzdro pod trupom sa dočkalo zmien. V pôvodnej verzii sa totiž začali objavovať problémy s únikom paliva. Preto sa puzdro stalo dvojdielne. Časť s palivom sa dala odhodiť samostatne a pod trupom tak ostalo len menšie puzdro s bombou.

Posádka mala veľmi stiesnené podmienky, dali by sa označiť aj ako klaustrofobické. Veľmi zaujímavá však bola vyriešená záchranná súprava pre prípad nehody. Letci sa nekatapultovali len s vystreľovacím se-

Convair B-58 Hustler

Dĺžka: 29,5 m
Rozpätie: 17,3 m
Hmotnosť prázdneho lietadla: 25 ton
Max. vzletová hmotnosť: 80 ton
Max. rýchlosť: Mach 2
Dostup: 19,3 km
Dolet: 7 800 km
Výzbroj: 1 × 20 mm kanón, 8,8 tony bômb

dadlom, ale s kompletnou kapsulou, ktorá mohla obopnúť a celkom uzavrieť letca aj so sedadlom a zásobou kyslíka. V prípade pilota bolo v kapsule uzavreté aj riadenie. Mohol teda ovládať lietadlo a byť zároveň pripravený na okamžitú katapultáž. Kapsula spoľahlivo ochránila letcov aj pri vystrelení pri rýchlosti Mach 2 vo výške takmer 20 km. Pri dopade na vodnú hladinu sa kapsula rozložila a slúžila ako záchranný čln.

Hrozba rakiet

B-58 začal slúžiť popri starších B-47 (ktoré mal čiastočne nahradiť) a B-52. Pri cvičeniach sa ukázal ako nadradený obom týmto typom, nielen letovými výkonmi, ale aj presnosťou bombardovania z veľkej i malej výšky. Problémom bol len nižší dolet spôsobený väčšou spotrebou paliva, čo tomu typu v konečnom dôsledku zlomilo väz.

Hustler totiž prišiel do služby práve v čase, keď Sovietsky zväz začal vo veľkých množstvách zavádzať do výzbroje výkonnejšie a presnejšie strely zem-vzduch, najmä typ SA-2. Spočiatku sa pri B-58 ráta-

lo s podobnou taktikou ako pri B-47. Jeho úlohou bolo preniknúť vo veľkej výške nad územie ZSSR a zhodiť tam jadrové bomby. Nové sovietske rakety si však vyžiadali zmenu taktiky. B-58 mali po novom útočiť v malej výške, aby čo najviac obmedzili čas, pri ktorom by ich zachytili radary protivzdušnej obrany. Nízko nad zemou však výrazne klesala ich rýchlosť a naopak výrazne sa zvyšovala spotreba. To si vyžadovalo častejšie dopĺňanie paliva počas letu a tým prudko rástli náklady na prevádzku.

B-58 bol beztak pomerne drahý. Jeden kus stál vtedy 12,4 milióna dolárov, čo je dnes po zohľadnení inflácie 82 miliónov dolárov. Veľmi drahá bola aj údržba. Jedna hodina údržby pri B-47 stála 360 dolárov, pri B-52 to už bolo 1 000 dolárov a pri B-58 až 1 400 dolárov. A to bola jeho údržba najzložitejšia a vyžadovala si najviac hodín. Stroj mal tiež náročnú pilotáž a vyžadoval si neustálu pozornosť posádky. To viedlo k viacerým nehodám. Spolu bolo strategických 26 kusov, čo je 22 percent z celkového vyrobeného počtu. Treba však uznať, že väčšina nehôd sa stala ešte pri úvodných testovacích letoch, v operačnej službe ich bolo menej. Napriek náročnej údržbe i pilotáži posádky lietadlá obľubovali. Mali nielen fantastickú rýchlosť, ale i ďalšie výkony. Bez záťaže po odhodení podtrupového puzdra dokázal B-58 stúpať rýchlosťou až 235 metrov za sekundu. Pri prekračovaní rýchlosti zvuku vytváral Hustler výrazný sonický tresk, vďaka čomu ho rýchlo začali registrovať aj obyvatelia amerických miest.

Krátko po zavedení do služby mu však odzvonilo. Vo výzbroji ho mali len dve

krídla strategického bombardovacieho letectva, každé s 39 strojmi. Ministerstvo obrany už v roku 1965 rozhodlo, že do roku 1970 ich všetky vyradí. Dôvodom boli rastúce náklady na palivo. Predtým prebehli búrlivé debaty, pretože B-58 mal aj svojich zástancov. Keď ministerstvo chcelo spustiť vývoj nového nadzvukového bombardéra, časť generálov žiadala obnovenie výroby B-58. Convair navrhoval viacero nových verzií, ktoré by sa pokúsili nedostatky vyriešiť, no všetky ostali iba na papieri. Po desiatich rokoch služby tak Hustlery odišli do dôchodku, hoci ich výkony ostávali špičkové. Do dnešného dňa sa zachovalo osem kusov v múzeách, všetky v USA. Počas svojej kariéry stanovili 19 rýchlostných rekordov, niektoré z nich platia dodnes.

Text: Miroslav Barič

Aj Grécko modernizuje

Grécko, ktoré sa začalo spamätávať z následkov ekonomickej krízy a zároveň čelí narastajúcemu napätiu vo vzťahoch so susedným Tureckom, podpísalo s americkou spoločnosťou Lockheed Martin dohodu o rozsiahlej modernizácii stíhacích lietadiel F-16. Grécky minister obrany Nikos Panagiotopoulos ešte na začiatku decembra vyhlásil, že celkovo bude do roka 2027 až 84 kusov F-16 modernizova-

ných na verziu F-16V Viper. Náklady na modernizáciu by mali dosiahnuť 1,5 miliardy dolárov (1,34 miliardy eur). F-16 Fighting Falcon je veľmi obratné viacúčelové jednomotorové stíhacie lietadlo, ktoré je určené na letecké súboje a útoky na pozemné ciele. Ide o pomerne lacnú, ale veľmi účinnú zbraň, ktorá nahradila lietadlá F-4 Phantom II. Označenie F-16V Viper sa používa pri modernizáciách existujúcich starších verzií F-16.

Kórea testovala raketomet

Severná Kórea uskutočnila úspešnú skúšku veľkého raketometu schopného vystreliť niekoľko rakiet súčasne. Skúška prebehla pod vedením lídra Kim Čong-una. Zbor náčelníkov štábov juhokórejských ozbrojených síl potvrdil, že KEDR uskutočnila skúšobný odpal dvoch neidentifikovaných projektílov vypálených pravdepodobne z veľkého viachlavňového raketometu. Oba projektily boli podľa Soulu odpálené z provincie Južný Hamjong na východe KEDR, dosiahli maximálnu výšku 97 kilometrov a po prekonaní vzdialenosti 380 kilometrov dopadli do Japonského mora. Severokórejský štátny denník Rodong Sinmun uviedol, že išlo o záverečnú skúšku spôsobilosti veľkého viachlavňového raketometu, ktorá potvrdila silu a spoľahlivosť raketometov.

Vyskúšali Arktiku

Ruský atómový ľadoborec Arktika, prezentovaný ako najsilnejší svojho druhu a symbol ambícií Moskvy využiť potenciál arktickej oblasti, sa po skúšobnej prevádzke vrátil do Petrohradu. Obrovské plavidlo určené na prepravu skvapalneného zemného plynu z Arktídy má dĺžku 173 metrov a výšku 15 metrov. Podľa staviteľov dokáže boriť ľad s hrúbkou 2,8 metra. Loď, ktorú budú poháňať jadrové reaktory, pri svojej prvej plavbe používala naftové motory. Záverečné testy sú naplánované na marec a apríl, na pravidelné plavby sa vydá v máji. Arktika je súčasťou ruskej flotily ľadoborcov, ktorá má prispieť k výraznému zvýšeniu nákladnej dopravy pozdĺž ruského arktického pobrežia, a to celoročne. Kompletizácia tejto flotily Rusku súčasne uľahčí aj dodávku palív do juhovýchodnej Ázie. Rusko má vo výstavbe dve ďalšie podobné lode – Ural a Sibír.

Francúzska vláda sa vzdala plánov dodať do Líbye šesť hliadkových plavidiel pre tamojšiu pobrežnú stráž. Rozhodnutie prijala aj v súvislosti s tým, že osem mimovládnych organizácií podalo trestné oznámenie, ktorým chceli zabrániť dodávke lodí. Francúzska ministerka obrany Florence Parlyová ešte pred rokom oznámila, že Francúzsko poskytne Líbii polovystužené nafukovacie lode Sillinger, aby vláde národnej jednoty v Líbii pomohlo upevniť kontrolu nad vojnou zničenou krajinou. Skupiny na ochranu ľudských práv však tento plán ihneď kritizovali a obvinili líbyjských úradníkov, že rutinne „zbierajú“ migrantov v Stredozemnom mori a vracajú ich späť do preplnených väzníc, kde sa mnohí stávajú obeťami zneužívania a nútenej práce.

Nie člnom pre Líbyu

Text a foto: TASR

Ruská avantgarda

Ruské ministerstvo obrany oficiálne zaradilo do výzbroje svojich ozbrojených síl prvý hypernadzvukový raketový komplex Avangard. Zaradenie Avangardu do výzbroje prvého pluku oznámil ruskému prezidentovi Vladimirovi Putinovi minister obrany Sergej Šojgu. Avangard je okrídlený hypersonický klzák vyznačujúci sa šípovitou konštrukciou, ktorý je schopný niesť buď konvenčnú, alebo jadrovú hlavicu so silou približne dvoch megaton TNT. Je určený na prekonávanie nepriateľskej protivzdušnej obrany a pri rýchlosti až Mach 27 (viac ako 33 000 kilometrov za hodinu) ho súčasnými prostriedkami protivzdušnej obrany nemožno zneškodniť. Na stanovenú letovú dráhu ho vynáša medzikontinentálna balistická raketa, od ktorej sa klzák oddelí vo výške približne 100 kilometrov. Okrídlený klzák dokáže počas letu hypersonickou rýchlosťou manévrovať vo vertikálnom aj horizontálnom smere. Je vybavený scramjetovým pohonom, teda náporovým motorom určeným pre hypersonické lietadlá.

Kennedyho dcéra krstila

Dcéra nebohého bývalého amerického prezidenta Johna F. Kennedyho Caroline Kennedyová pokrstila novú lietadlovú loď americkej vojenskej flotily, pomenovanú po jej otcovi. Slávnostný krst sa uskutočnil v prístave v meste Newport News v štáte Virgínia. Medzi pozvanými hosťami slávnostného krstu bol aj bývalý minister zahraničných vecí Spojených štátov John Kerry. Loď je druhým plavidlom novej triedy Ford. Prvou v kategórii bola loď USS Gerald R. Ford, pomenovaná po ďalšom americkom prezidentovi. Jej stavba stála 12,9 miliardy dolárov a patrí medzi najmodernejšie lietadlové lode Spojených štátov. Nové lietadlové lode majú vyššiu kapacitu pre letky a zároveň menšiu posádku. Stavba USS John F. Kennedy (CVN-79) sa začala v roku 2015, na hladinu ju spustili 29. októbra 2019 a do služby by ju mali uviesť v roku 2022.

Takticko-technické údaje

Výtlak: 101 600 ton
Dĺžka: 337 metrov
Šírka: 78 metrov
Pohon: 2× jadrový reaktor A1B

Rýchlosť: viac ako 30 uzlov (56 km/h)
Posádka: 4 660 členov
Výzbroj: viac ako 75 lietadiel a vrtuľníkov

Partizánka Anka

So všetkými štyrmi deťmi sa pani Júlia Daňová z Habury pri Humennom zapojila do protifašistického odboja. Žije už len najmladšia z jej dcér, pani Anna Bergerová, cez vojnu ošetrovatel'ka a spojka v partizánskych oddieloch Pugačov a Čapajev.

„**K**ed' ma ako štrnásťročné dievča prideliť na partizánsku ošetrovňu k doktorovi Jozefovi Dolinovi, bola som veľmi vystrašená. Netušila som, ako môžem pomôcť tým krvácajúcim a zraneným...“ spomenie pani Bergerová. „Neboj sa, prvé, čo ťa naučím, je, aby si sa na pacientov usmievala,“ replikuje slová partizánskeho doktora, ktorého vraj vtedy veľmi obdivovala. „Usmievať som sa snažila, ale raz som sa v tej provizórnej ošetrovni aj veľmi rozplakala. V studenom potoku som síce stihla vyprať zakrvavené obvazy, ale nestihli sa vysušiť. Nové neboli. Doktor vtedy zhodil zo seba svoj pichľavý sveter z ovčej vlny. Strhol z tela aj svoju jedinú plátennú košeľu a napochyťro z nej natrhal obväzové pásy. „Čo plačeš, veď obvazy ako obvazy, hlavne, že náš kamarát už nekrvácá,“ chlácholil ju doktor Dolina, ktorý sa pôvodne volal Gruber a z Humenného ušiel k partizánom pred holokaustom.“

Bratia v ilegálite

„V tom hladovom kraji sme pomaly všetci boli ľavičiari. Naša rodina úplne. Teda – o otcovi nehovorím, lebo ten odišiel do Ameriky za robotou a už sa nikdy neozval. No napríklad keď najstaršieho brata Vasila armáda Slovenského štátu povolala bojovať proti Poľiakom, zahodil pušku. Po boku nemeckých fašistov strieľať odmietol. Za dezerciu bol odsúdený na trest smrti, ale ušiel paradoxne do Nemcami okupovaného Protektorátu Čechy a Morava. Žil tam na falošné papiere, čo však pre neho zrejme nebolo ťažké, lebo za pekára sa vyučil práve v Čechách. Veľmi rýchlo sa tam zapojil do ilegálnej činnosti spolu s ďalším bratom Ivanom.“

Po roku 1939 videla Vasilu už len raz. „Z ničoho nič prišiel potajne na naše rusínske Vianoce 6. januára 1944. Hovoril, že koniec vojny sa blíži, povzbudzoval nás, aby sme nepochybovali o tom, že fašisti prehrajú, a posmeľoval, aby sme pomáhali partizánom. Šťastní sme boli asi len dve hodiny. Zástupca notára k nám pribehol s tým, že Vasila niekto zradil. Mamin švagor ho zahádzal slamou pre dobytok a na konskom povoze ho vyviezol z dediny. Hneď nato bola u nás polícia. Nič nezistili, ale mama sa z toho nervove zrútila.“

Granáty v batôžku

„Cez leto 1944 sa v našej dedine rozložila jednotka armády Slovenského štátu. Boli veselí, dobre živí, hrdo pochodovali a spievali, ale mňa strašne hnevalo, že boli s Nemcami. No nie všetci,“ spomenie. Vte-

Anna Bergerová, rod. Daňová

„Po vojne som si bola istá, že fašizmus sa už nikdy nemôže vrátiť. A teraz?! Mne sa z toho niekedy nechce žiť.“

Anna Bergerová
veteránka druhej svetovej vojny

dy už mama bola v spojení s partizánmi a dostala kontakt na poručíka slovenskej armády, ktorý pochádzal z neďalekej dediny Bodružal. Do domu im nosil pre partizánov zbrane, náboje či granáty. „Ja som mala len štrnásť, no najstaršia sestra Mária už tridsať dva rokov. A tak sme spolu chodili akože hrabať sená. V košíku s jedlom, v plátenej kolíske alebo aj v batôžkoch na chrbte sme mali pištole či muníciu. Nie, nebála som sa. Naopak – cítila som sa ako hrdinka,“ usmieje sa. Hovorí, že tá smelosť pramenila aj z toho, že veľa tamojších financov či policajtov sympatizovalo s partizánmi. „Vlastne

Príslušníci zväzku Čapajev

som sa obávala len stretnutia s pánom farárom. Bol poľovník, po horách chodil často. Možno by nás neudal ani on, ale istota je istota. Keď sme ho zbadali, radšej sme sa mu vyhli.“

Vrkoče plné vší

„Pred koncom augusta tí hrdí slovenskí vojaci z našej dediny odpochodovali – a o pár dní šli cez ňu opäť. No už skormútení a pokorení po tom, ako 31. augusta nemecké jednotky v rámci operácie Zber zemiakov odzbrojili obe špičkovy vycvičené východoslovenské divízie.“

Do dediny okamžite prišli fašisti a nasťahovali sa aj do ich domčeka. „Ja som si akože hovorila len niečo sama pre seba, ale v skutočnosti som im stále od srdca nadávala. Pravdaže, netušila som, že jeden z dôstojníkov rozumie po slovensky.“ Nemec im napokon zrejme zachránil život. K Daňovcom ho prideliť ako maróda, bol postrelený partizánmi. „No mal tiež deti, a zrejme preto povedal mame, nech im nenadávam, že je to veľmi nebezpečné. A veľmi rýchlo potom jej povedal, nech nás berie preč, lebo ich veliteľ už vie o našich stykoch s partizánmi.“ Okamžite ušli. K partizánskemu oddielu Pugačov veliteľa Ivana Iljiča Kudrjavceva, ktorý bol už od 26. augusta 1944 súčasťou partizánskeho zväzku Čapajev.

„Mama so sestrou sa snažili odvšiviť a plátať vojenské uniformy a biedne oblečenie partizánov. Ja som pomáhala raneným a so sestrou nás posielali ako spojky do tyla nepriateľa, aby partizáni aj na základe našich informácií účinnejšie útočili na nepriateľa. Ani som sa tak nebála, že ma Nemci zabijú, ako som sa strašne hanbila, že mi tie vší zaliezli aj do mojich krásnych vrkočov. Keď ma nad tými všami videl plakať jeden Rus, zobral ma na koňa, aby ma trochu previezol. Keď zoskočil zo sedla, vytiahol z vrečka fotografiu svojej dcéry. Bola taká stará ako ja. A vtedy sa rozplakal zase on.“

Ostalo len zhorenisko

Jej idol doktor Dolina nikdy nespál v posteli určenej pre lekára, ale na podlahe. Z postele sa vždy ozývali stony ranených

z častých bojov. Nie raz ich zabaľovala do namočených plachát, aby im zrazila horúčku. A snažila sa na nich usmievať. Nie, nevnímala dramaticky narastajúce vnútorné napätie v štábe zväzku Čapajev, ktoré súviselo najmä s úsilím o prevzatie velenia. Ona pomáhala tým, ktorí to najviac potrebovali. Až do 24. novembra 1944, keď sa ich parti-

Titulná strana členskej legítimácie Zväzu slovenských partizánov z roku 1946 s poradovým číslom 8632

zánsky zväzok po krvavých štyroch dňoch a nociach dokázal prebiť na druhú stranu frontu. Predtým, ako pretrhli dvojkilometrovú líniu medzi Medzilaborcami a Haburou, čapajevovci narazili na tvrdý odpor fašistov. Keďže akcia bola nekoordinovaná so Sovietmi, strelba spočiatku prišla aj z ich strany. Straty boli veľké. Z 1 500 príslušníkov zväzku sa prebojovala približne len tisícika.

„Červenoarmejci nám navrhli ísť do Poľska na odvšivenie a zotavenie, ale mama rozhodla, že pôjdeme domov. Pohľadáť našu kravu, kačky či sliepky.“ Do Habury

dorazili ešte v ten istý deň. Dedina bola vypálená. Ostali len zhoreniská. „Na cintoríne v plytkej jame boli telá štyroch ešte nepochovaných partizánov. Dvaja z nich ležali dole bruchom, dvaja tvárou k nám. Jedným z nich bol dnes už legendárny partizán Ľudovít Kukorelli. My sme vtedy jeho pravé meno nevedeli. Všetci ho volali Martin.“

Nad smrťou ich veliteľa je doteraz viac otáznikov. Oni však v tých dňoch riešili najmä to, čo do úst. Neostalo im absolútne nič. „Mama sa vybrala na úrodnejší a bohatší južný Zemplín po žobraní. V Michalovciach však stretla doktora Dolinu, ktorý si myslel, že pri prechode frontu sme všetky tri zahynuli.“ MUDr. Dolina im v Humennom zohnal byt a mladá Anička mu opäť pomáhala ako ošetrovateľka. Snažili sa udržať pri živote najmä tých pár zúbožených Židov, ktorí ako jedni z minima prežili útrapy koncentračného tábora Osvienčim. Liečili aj chorých vojakov či partizánov.

Podakovanie vojakom

„V máji pôjdeme s dcérou navštíviť môjho brata Vasila do Prahy. Bude to 75 rokov, čo ho 6. mája 1945 popravili,“ povie pani Bergerová, mysliac na cintorín v pražskej časti Dolní Chabry.

„Po vojne som si bola istá, že fašizmus sa už nikdy nemôže vrátiť. Tá predstava bola absurdná. A teraz?! Veď vidíte, čo sa deje! Povieť vám úprimne – mne sa z toho niekedy nechce žiť,“ smutne povie bývalá partizánka a matka troch dcér. Žena, ktorá bola za účasť v národnom boji za oslobodenie ocenená desiatkami vyznamenaní, potom dodá: „Veľmi vďačná som našim slovenským vojakom. Nielen preto, že ma pozvali napríklad na svoju skvelú vojenskú prehliadku vlni v auguste do Banskej Bystrice či na predvianočné stretnutie s nami odbojármi aj s novodobými vojnovými veteránmi v novembri v Bratislave. Predovšetkým im ďakujem za to, že ich vidím na všetkých našich protifašistických akciách. Verím, že to tak aj cítia. Že sa na nich aj v tomto môžem spoľahnúť. Pri nich sa cítim bezpečne.“

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Múzeum SNP BB a autor

Minister navštívil špeciálov

Minister obrany SR Peter Gajdoš sa 14. februára v Žiline zúčastnil na veliteľskom zhromaždení veliteľa Síl pre špeciálne operácie Ozbrojených síl SR. Pri tejto príležitosti poďakoval príslušníkom 5. pluku špeciálneho určenia za kvalitné plnenie úloh počas uplynulého roka a vyzdvihol ich účasť na medzinárodných cvičeniach, ako aj aktivity v oblasti vzdelávania a výcviku so zahraničnými partnermi. Pôsobenie vojakov v zahraničných misiách a operáciách vysoko oceňujú aj predstavitelia Aliancie. Minister pripomenul, že vedenie rezortu obrany vynaložilo maximálne úsilie na to, aby profesionálnym vojakom zabezpečilo najlepšie podmienky po sociálnej, finančnej a materiálnej stránke.

Foto: Ivan Kelement

Trebišovskí tankisti v Lešti

Príslušníci prvej tankovej rotý trebišovského tankového práporu absolvovali vo februári vyvedenie v Lešti. Bolo najväčšou praktickou previerkou schopností útvaru od jeho minuloročného opätovného vzniku. Zamestnania v Lešti preverili spôsobilosti veliteľov čiat a tankov pri rozhodovaní o procese počas vedenia boja na zdržanie, pri organizovaní a riadení boja, koordinácii systému palieb počas zmeny situácie na bojisku, rýchlej identifikácii a ničení cieľov nepriateľa, ale aj pri príprave a uskutočnení manévru a organizácii súčinnosti s ostatnými jednotkami. Príslušníkov prvej tankovej rotý čakal tiež nepretržitý 72-hodinový výcvik v poľných podmienkach, ktorý dokonale preveril ich fyzickú i psychickú pripravenosť.

Foto: Jozef Žiak

- V priestoroch Najvyššieho veliteľstva spojeneckých síl v Európe (SHAPE) v belgickom Monse sa 12. februára uskutočnilo veliteľské zhromaždenie vedúceho úradu národného vojenského predstaviteľa pri SHAPE plk. Tibora Králik. Plukovník Králik na ňom v mene náčelníka Generálneho štábu OS SR odovzdal odchádzajúcemu zástupcovi veliteľa Najvyššieho veliteľstva spojeneckých síl v Európe generálovi Jamesovi Everardovi vojenské vyznamenanie Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR III. stupňa (bronzový) za významný osobný prínos k rozvoju a zvyšovaniu úrovne spolupráce medzi vojenskými štruktúrami Severoatlantickej aliance a Ozbrojenými silami SR.

- Do nultého ročníka celorezortnej súťaže v rozpoznávaní vojenskej techniky IMINT – MERC 2020, ktorú vyhlásil riaditeľ Topografického ústavu pod gesciou veliteľa Strategického centra krízového manažmentu a náčelníka odboru spravodajstva a elektronického boja GŠ OS SR, sa prihlásilo 30 záujemcov z útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR. Súťaž sa v máji zameria na rozpoznávanie vojenskej techniky, zvýšenie a porovnanie odborných vedomostí príslušníkov Ozbrojených síl SR, výmenu poznatkov a skúseností.

- Príslušníci Čestnej stráže prezidenta SR sa 14. februára zapojili do 25. ročníka kampane Valentínska kvapka krvi.

- Dňa 11. februára sa v Trenčíne uskutočnil 2. ročník Memoriálu majora Petra Pavlovského v plávaní. Do pretekov na 300 metrov voľným spôsobom v troch vekových kategóriách mužov, v jednej ženskej kategórii a pretekov družstiev v štafetách na 3 × 100 m sa zapojilo 31 súťažiacich. Medzi ženami zvíťazila poručíčka Katarína Csejteyová z VÚ 8116 Trenčín. V kategórii mužov do 30 rokov bol prvý slobodník Tomáš Púchly (VÚ 4444 Hlohovec), medzi mužmi vo veku 31 – 40 rokov rotmajster Gabriel Rückschloss (VÚ 4977 Sliač) a nad 40 rokov kapitán Miloš Karell (VÚ 9149 Trenčín). V štafete triumfovalo družstvo vojak Gabalec, slobodník Púchly a poručíčka Csejteyová.

- V priestoroch Generálneho štábu OS SR sa 4. februára uskutočnila národná plánovacia konferencia k medzinárodnému cvičeniu Toxic Valley 2020, ktoré sa bude konať 7. – 18. septembra v Zemianskych Kostolánoch. Konferencia pokračovala dvojdným pracovným rokovaním so zahraničnými partnermi. Hlavná plánovacia konferencia k cvičeniu sa uskutoční od 14. do 16. apríla v Bratislave.

- Pri príležitosti prvej písomnej zmienky o meste Rožňava z 3. februára 1291 sa konalo slávnostné zasadnutie mestského zastupiteľstva. Cenu mesta Rožňava na ňom udelili práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany 1. mechanizovanej brigády PS OS SR. Ocenení boli i najlepší športovci mesta za rok 2019, medzi nimi aj príslušník práporu major Marcel Uharček.

- Od 27. do 31. januára sa vo výcvikovej základni polskej Vojenskej polície v Minsku Mazowieckom uskutočnil spoločný štábný nácvik príslušníkov štábu NATO MNMPBAT a prvá plánovacia konferencia mnohonárodného plánovacieho tímu k medzinárodnému cvičeniu Sharp Lynx 20, ktoré sa bude konať od 30. septembra do 9. októbra v Poľsku. Zástupcovia NATO MNMPBAT tiež rokovali s predstaviteľmi prístupujúceho Gruzínska.

Kurz v Liptove

Odbor špecializovaných zdravotníckych činností a výcviku Úradu hlavného lekára Ružomberok v pracovisku Liptovský Mikuláš-Ondrašová organizoval kurz bojového záchranára Combat Life Save (CLS).

V Liptove organizujú podobné kurzy už päť rokov. Tentoraz boli jeho účastníkmi zástupcovia z celých ozbrojených síl – pozemných, vzdušných i špeciálnych síl, z Vojenskej polície aj z Úradu pre ochranu ústavných činiteľov MV SR.

Ako zachrániť kolegu

„Kurz je postavený na základných postupoch zdravotníckych záchranárskych činností, aby jeho absolventi vedeli poskytnúť zdravotnú starostlivosť v boji. Vychádzame z overených postupov armád NATO, najmä americkej či britskej armády, ale aj českej či poľskej. Kurz stále dopĺňame o najnovšie poznatky spomínaných armád z bojových operácií a misií. CLS je vhodný pre vojakov predurčených do rôznych typov operácií, ale aj v rámci domáceho krízového manažmentu. Zastávame názor, že postupne by ho mal absolvovať každý príslušník našich ozbrojených síl,“ konštatoval vedúci kurzu nadrotmajster Jozef Filický, ktorý pôsobil v operácii ISAF v Afganistane a predtým na ARO.

Pripomenul, že absolventi kurzu by sa mali dokázať v jednotlivých adekvátne postarať o svojich zranených kolegov až do príchodu vojenských zdravotníkov. Lebo v reálnej bojovej situácii zdravotník nemôže byť vždy na každom mieste. Skúsenosti z vojnových konfliktov a bojových situácií v poslednom období ukazujú, že pripravený vojak, ktorý má za sebou takýto kurz CLS, vie svojmu ranenému kolegovi poskytnúť prvú pomoc. Naopak, nepripravený vojak práve v takýchto situáciách zlyháva, ranený mu často vykrvára a už mu ani zdravotník nedokáže pomôcť.

Pre každého vojaka

Kurz CLS si pochvalovali aj jeho účastníci. Napríklad veliteľ strážneho družstva trenčianskeho práporu podpory velenia

pozemných síl čatár Matej Bábics. „Prešli sme si mnohé nové poznatky z pomoci raneným, s ktorými sme sa v takejto miere predtým nestretli. Pochopil som, že zdravotník nemôže byť vždy a všade. Musíme viesť vojakovi poskytnúť prvú pomoc, stabilizovať ho a potom už zdravotník pokračuje v našej práci. Kurz ma naučil elementárne život zachraňujúce úkony.“ Vojak Jakub Lendač z motorizovaného práporu Trebišov minulý rok absolvoval kurz prvej pomoci a CLS je podľa neho výborná nadstavba. „Už viem, ako poskytnúť prvú pomoc nielen pri autonehode, ale najmä na bojisku. Zistil som, že človek musí mať aj dobrú kondičku, aby úspešne zvládol kurz, napríklad pri manipulácii s raneným a jeho odsune na bezpečné miesto. Ale je to aj nápor na psychiku, a to sme tu mali len figuríny a figurantov.“

Spokojný s kurzom CLS bol aj kapitán Martin Urban, náčelník skupiny krízového manažmentu Vojenskej polície Topoľčany: „Budem sa snažiť, aby tento kurz absolvoval každý príslušník mojej skupiny, aby každý vedel v prípade potreby zachrániť život.“

Text a foto: Jozef Žiak

Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava

Dňa 1. októbra 1958 vznikol 2. okruhový hygienicko-epidemiologický oddiel (2. OHEO) na báze ústredného zdravotníckeho laboratória Vojenskej nemocnice č. 13 Bratislava. V roku 1993 po vzniku Armády SR sa stal jediným zariadením s hygienicko-protiepidemiologickým zameraním v rezorte obrany. Pod súčasným názvom Vojenský ústav hygieny a epidemiológie Bratislava pôsobí od roku 1995. Ústav je orgánom verejného zdravotníctva v zmysle zákona MZ SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Plní úlohy na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia a zlepšovania kvality života zamestnancov Ministerstva obrany SR a príslušníkov Ozbrojených síl SR.

Znak Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie má oválny tvar s čiernou bordúrou. Na zlatej ploche nad skloneným čiernym mečom, ovinutým červeným hadom, je v červenej farbe medzinárodný symbol označujúci biologické nebezpečenstvo. Pretransformovaný motív Eskulapovej lekárskej palice so symbolom biologického nebezpečenstva v tomto prípade predstavuje oblasť vojenskej hygieny a epidemiológie. V červenom medzikruží v kruhopyse je zlatým majuskulným písmom text, v hornej časti názov VOJENSKÝ ÚSTAV HYGIENY A EPIDEMIOLOGIE a v spodnej napravo jedna a naľavo druhá hviezdička, ktoré oddeľujú text uvedenia miesta jeho dislokácie – BRATISLAVA.

Text: Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

Napriek naliehavým kráľovým výzvam Zápoľský údajne nečinne táboril neďaleko Segedína (Szegeď) s vojskom v sile 15 000 mužov. Tu sa dozvedel o katastrofálnej porážke, ako aj o tom, že v bitke zahynul nielen Ľudovít II., ale aj množstvo veľmožov a popredných šľachticov, medzi nimi jeho mladší brat, spišský župan Juraj Zápoľský. Neúčasť na moháčskej bitke vážne naštřbila povest' Jána Zápoľského.

Smrťou kráľa Ľudovíta II. sa pre Jána Zápoľského uvoľnila cesta na uhorský trón. Zápoľského prívrženci sa zišli v októbri 1526 v Tokaji, kde sa uzniesli zvoliť na november do Stoličného Belehradu (Székesfehérvár) volebný snem. Medzitým chcel Zápoľský posilniť svoje snahy aj dynasticky a ponúkol vdove po Ľudovítovi II. sobáš. Lenže kráľovná Mária jeho ponuku odmietla a celé úsilie sústredila na to, aby zabezpečila uhorský trón pre svojho brata Ferdinanda Habsburského, ktorého nástupnícke právo zabezpečovali viaceré dohody a zmluvy.

A detailed black and white woodcut-style portrait of a man, likely a monarch, enclosed in an oval frame. The man has a full, dark beard and mustache, and his hair is long and wavy. He wears a crown with ornate, leaf-like decorations. His garment features a large, white, ruffled collar. A large, ornate brooch or clasp is visible at the center of his chest. The background of the portrait is filled with a fine, cross-hatched pattern. The entire image is framed by a double-lined oval border.

nezaháľal. Keď si v októbri 1526 zabezpečil českú korunu, sústredil všetko úsilie na Uhorsko. Podarilo sa mu dosiahnuť, že časť uhorskej šľachty zhromaždenej v Bratislave ho 17. decembra 1526 zvolila za kráľa.

Ferdinand získal na svoju stranu i po-
vestnú dunajskú riečnu flotilu – tzv. čaj-
károv či nasadistov. Na rýchlych a dobre
vyzbrojených lodiach, zvaných čajky
(nasady), dal previesť časť svojho vojska
až k Budínu. Zápoľský, ktorého dokonale
zaskočil rýchly presun protivníka, zutekal
z hlavného mesta. Tak v auguste 1527 Fer-
dinand opanoval Budín.

Striedavé úspechy

Ferdinandovi vojvodcovia Mikuláš zo Salmu a Hans Katzianer prenasledovali nepočtené húfy verné Zápoľskému. Dobře vyzbrojení žoldnieri vyčistili okolie Budína od Zápoľského stúpcov a potom sa vydali na pochod ku Košiciam. Na jar 1528 ovládli severovýchodné Slovensko, využívajúc podporu miest, ktoré takmer bez výnimky stáli na strane Ferdinanda. V máji prešli od východu Liptov a vpadli do Turca, kde museli dobyť hrad Zniev.

Po obsadení stredného Považia obľahli Ferdinandovi vojaci Trenčiansky hrad, ktorý bol jedným z najvýznamnejších dedičných majetkov kráľa Jána. Jeho viac než dvojtisícová posádka stála verne na strane Zápoľského. Aj táto kľúčová pevnosť sa však napokon vzdala, pretože deľostrelcom sa podarilo smolnými guľami hrad podpáliť. To sa už aj drobná šľachta masovo pridávala na habsburskú stranu. Keď Ján Zápoľský 8. marca 1528 utrpel v bitke pri Seni porážku, utiahol sa do Poľska a zdalo sa, že jeho vláda v Uhorsku sa skončila.

Zvrat v situácii nastal, keď Ján Zápoľský požiadal o pomoc osmanského sultána. Prísľub jeho podpory postavil Zápoľského na nohy. V Poľsku si najal žoldnierov a s ich pomocou sa na jeseň 1528 vrátil do Uhorska, kde vďaka sultánovej pomoci opäť získal stratené pozície. Výčiny Ferdinandových vojakov zapríčinili, že obyvateľstvo iba čakalo na príležitosť, ako sa nenávideným cudzincom pomstiť. Množstvo šľachty a ľudu sa opäť hrnulo pod zástavy Zápoľského.

Hold sultánovi

Na podporu svojho chránenca vťahol na jar 1529 sultán Sülejmán s veľkou armádou do Uhorska. Dňa 18. augusta 1529 mu Ján Zápoľský na osudnom moháčskom poli zložil hold a vazalský sľub. Za tento čin si u súčasníkov i v historiografii vyslúžil povesť vlastizradcu. Sülejmán potom cez Budín postupoval k Viedni, ale ani po

trojtýždňovom obliehaní mesto nedobyl. Vzhľadom na blížiacu sa zimu Osmani odťahli, no ich výprava pomohla upevniť vládu kráľa Jána nad väčšou časťou Uhorska.

Ani Ferdinand sa však nevzdával. Na jar roku 1530 sa jeho vojsko pokúsilo o dobytie Budína a ďalších pevností stratených v predchádzajúcom roku. Zároveň sa usiloval diplomatickými rokovaniami v Istanbuli o uzavretie mieru so sultánom, čo sa mu nepodarilo. Zápoľský povolal na pomoc osmanské oddiely, ktoré mali pôvodne vpadnúť na Moravu a do Rakúska. Namiesto toho však Turci v polovici septembra 1530 prekročili Dunaj a začali pustošiť územie Slovenska. V Bratislavskej, Nitrianskej a Tekovskej stolici vypálili desiatky dedín a tisíce ľudí odvliekli do otroctva. Osmanské vojská sa sústreďovali na útokom ešte raz pokúsili o dobytie rakúskych krajín, ale ich pochod zastavili v auguste 1532 obrancovia hradu Kysak (Kőszeg) v Zadunajsku.

Obaja králi viedli vojnu ešte päť rokov. Anarchiu a bezvládie využívali viacerí šľachtici na vlastné obohatenie, prechádzajúc z tábora jedného kráľa k druhému. V tomto smere vynikli bratia Podmanickí či Ladislav More. Oravu, Liptov i Spiš tvrdou rukou ovládali bratia Kostkovci. Bezprávný stav zapríčinil i niekoľkoročnú (tzv. storočnú) mestskú vojnu medzi Levočou a Kežmarkom, ktorá si vyžiadala desiatky obetí. Na všeobecnú anarchiu najviac doplácali slabí a bezmocní.

Dohoda za chrbtom

Obaja králi po tom, čo medzi sebou uzavreli až jedenásť prímerí, ktoré však raz jeden, raz druhý porušil, si uvedomili, že spor o trón nevyrieši vzájomné krviprelievania. Preto začali v roku 1537 tajne rokovať o mieri. Kráľ Ján Zápoľský ako jediný žijúci potomok rodu mal už päťdesiat rokov a ešte stále bol slobodný. Pomýšľal však na ženbu a za manželku si vyhládol Izabelu, dcéru poľského kráľa Žigmunda. Bola síce o 32 rokov mladšia, no vek v týchto záleži-

stostiach nerozhodoval. Prednosť mali politické a dynastické záujmy.

Zápoľského sobáš s dcérou poľského kráľa prispel k podpísaniu mierovej zmluvy medzi ním a Ferdinandom vo Veľkom Varadíne (Oradea) roku 1538. Obaja sa navzájom uznali za suverénnych vládcov a rozdelili si Uhorsko na dve časti. Ferdinandovi pripadlo Chorvátsko, západná a severná časť krajiny (väčšia časť Zadunajska a Slovenska) s novým hlavným mestom Bratislavou. Zápoľský si ponechal Sedmo-

Uhorský kráľ a neskorší cisár Ferdinand I. Habsburský

hradsko, stred krajiny, časť Zadunajska s Budínom a časť východného Slovenska s Košicami. Pre prípad, že by Ferdinand I. nezanechal dediča, mala jeho časť Uhorska pripadnúť kráľovi Jánovi. Ak by zomrel Zápoľský, jeho prípadný syn sa mal stať iba spišským grófom a panovnícke práva mali prejsť na Ferdinanda alebo jeho potomkov. Mierovú zmluvu držali v tajnosti, lebo obe strany sa obávali, že s ňou sultán nebude súhlasiť.

Kráľ Ján si však pokojnú vládu už dlho neužil. Keď mu 7. júla 1540 manželka porodila syna Jána Žigmunda, oslava narodenia dediča sa mu stala osudnou. Na slávnosti v sedmohradskom Šebeši (Šebeš) ho od nadmerného jedenia a pitia porazilo a 17. júla 1540 zomrel. Jeho pozostatky previezli do Stoličného Belehradu a pochovali medzi ostatných uhorských kráľov.

Ján Zápoľský, ktorý bol schopným stratégom i vojvodom, nie však dobrým kráľom, nenašiel ani po smrti pokoj. V roku 1543 Osmani mŕtvolu svojho niekdajšieho chránenca a spojenca z hrobky vytiahli a okradli. Zhanobené telo potom meštania v tichosti pochovali na inom mieste. Ferdinand I. panoval až do roku 1564, no v Uhorsku musel trvalo čeliť rastúcej osmanskej expanzii i nárokom Jána Žigmunda, syna kráľa Jána, na uhorský trón.

Text: doc. PhDr. Vladimír Segeš, PhD.
Vojenský historický ústav

Súdobé znázornenie obliehania Viedne osmanským vojskom roku 1529

Zľava: rotná Katarína Oravcová a rotná Stanislava Hupková

Logistky z Topoľčian

Rotná Stanislava Hupková z topoľčianskeho práporu logistiky bola začiatkom roka mimoriadne povýšená za vynikajúce plnenie úloh, rotná Katarína Oravcová zvíťazila vo výbere najlepších poddôstojníkov útvaru.

Veliteľ práporu logistiky podplukovník Vladimír Palko nedá na svoje poddôstojníčky dopustiť. „Obe veľmi dobre plnia svoje úlohy. Sú poverené výkonom funkcie na štábe, aj keď sú zaradené v rotách. Vypomáhajú najmä na operačnom oddelení s plánovaním, prípravou dokumentácie práporu na výcvikový rok, celej výcvikovej dokumentácie. Rotná Hupková má na starosti aj celú dokumentáciu dozorného práporu. Okrem toho ako jediná chemička organizuje a vedie v útvaru prípravu RCHBO. Rotná Oravcová zasa zabezpečuje prácu výkonného poddôstojníka v štábe práporu, celú jeho evidenciu,“ spokojne konštatuje veliteľ práporu a dodáva, že najmä pri nízkej personálnej naplnenosti (len málo presahuje 50 percent) by takých poddôstojníkov potreboval viac.

Začínala s tatrovkou

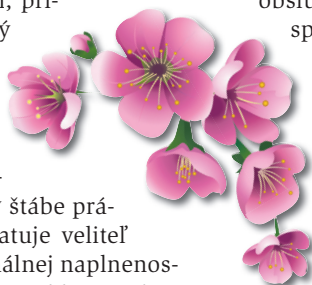
Rodáčka z Topoľčian rotná Stanislava Hupková je v súčasnosti veliteľkou družstva prepravy vody v dopravnejrote. Hovorí, že od detstva chcela byť vojačkou alebo policajtkou. „Keďže moji bratrance boli vojaci, vyhrala to nakoniec armáda a vybrala som sa v ich stopách,“ hovorí Stanislava. Drobné žieňa začínalo v topoľčianskych kasárňach ako vodička Tatry 815.

„Keď som sa po prvý raz postavila k tatrovke, mala som veľký rešpekt. Je to predsa len veľké auto. Ale po niekoľkých najazdených kilometroch zo mňa opadol. Dnes môžem povedať, že mám rada veľké vozidlá, rada šoférujem. Neskôr som obsluhovala vysokozdvížny vozík, bola som skladníčkou,“ spomína na časť svojej trinásťročnej anabázy v ozbrojených silách.

Ďalšou výzvou bola pre ňu práca na operačnom oddelení práporu. Ako veliteľka družstva má za podriadených len chlapov. Nesťažuje si, práve naopak. Zo základnej hodnotnosti sa postupne vypracovala na súčasnú. Cesta k tomu viedla aj cez úspešné absolvovanie viacerých odborných kurzov a školení, ale aj kariérnych kurzov. Za posledné roky nechýbala na nijakom významnejšom cvičení na území Slovenska, na ktorom sa útvar zúčastnil. Priznáva, že veľkou školou bolo pre ňu medzinárodné cvičenie Capable Logistician 2013, ale aj cvičenia Slovenský štít.

Vedie aj prípravu RCHBO

Stanislava s manželom nastupovali pred rokmi do ozbrojených síl spoločne. Dnes pôsobi v rovnakých kasárňach, len vo vedľajšom útvaru. Momentálne má nižšiu hodnotnosť ako ona. „Minulý rok som bola takmer pol roka na rôznych kurzoch.

Bez pochopenia manžela by to nešlo,“ priznáva rotná Hupková. Rozhodla sa, že bude na sebe ďalej pracovať, aby sa postupne dostala na vyššie pozície. Vie, že cestou k tomu je okrem dobrého plnenia povinností aj ďalšie vzdelávanie a kurzy. Veliaci poddôstojník práporu nadrotmajster Peter Géci hovorí, že v útvere postupne odborne i hodnotne vyrástla z hodnosti vojak. „Práve za výborné plnenie úloh bola v prvý deň tohto roka mimoriadne povýšená do vojenskej hodnosti rotná a prijal ju aj minister obrany,“ hovorí na adresu rotnej Hupkovej. Spoločne s veliteľom práporu oceňujú aj jej schopnosť po absolvovaní odborných kurzov viesť v rámci útvaru prípravu RCHBO.

V otcových šľapajach

Rodáčka z Nitry rotná Katarína Oravczová pôsobí v ozbrojených silách už vyše šesťnásť rokov. Vlastne sa vybrala v šľapajach otca, profesionálneho vojaka. „Otec pri odchode do zálohy nadhodil, či ho nechcem nasledovať. Celkom sa mi to zapáčilo. Sme tri sestry, a tak som sa ja stala pokračovateľkou rodinnej tradície. Zhodou okolností som začínala práve v týchto kasárňach,“ vysvetľuje okolnosti vstupu do OS SR.

V kariére pokračovala v základni chemického vojska v Čereňanoch, kde pôsobila v operačnom oddelení. Potom prešla do Hlohovca, na vtedajšie veliteľstvo spoločnej logistickej podpory. Tam začínala na pracovisku administratívnej bezpečnosti. Po nej nasledovala prvá materská, návrat do Hlohovca, ale už do dopravného práporu. Postupne sa prepracovala na veliteľku dopravného družstva. „Dovtedy som pracovala väčšinou v ženských kolektívoch. Teraz som mala po prvý raz podriadených len mužov. Veľmi som uvítala túto zmenu. Lebo s mužmi sa lepšie robí, nie sú také komplikované povahy ako ženy,“ poznamenáva Katarína. V prápore v Hlohovci zažila aj dva kurzy ochrany konvojov v Lešti. Rada na ne spomína, aj na ich vedúceho z odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície vo Vlkanovej – Hronseku rotmajstra Petra Toscana.

Ochrana konvojov i streľby

„Boli to veľmi zaujímavé zamestnania, ktoré rotmajster Toscano vedie s vysokou profesionalitou. Mali by nimi prejsť všetci zástupcovia dopravných jednotiek logistických útvarov. Až v ich priebehu mnohí pochopia, že logista musí zásoby nielen naložiť, ale aj priviezť v poriadku na miesto určenia, po ceste musí viesť tento konvoj ochrániť. Zistili sme, čo všetko sa môže počas prevozu stať. Zažila som si to na korbe nákladného vozidla ako člen ochrany konvoja, ale aj ako veliteľ vozidla. Vtedy som už musela riešiť vzniknutú situáciu samostatnejšie,“ spomína rotná Oravczová. Po ďalších dvoch materských sa presunula do práporu logistiky Topoľčany.

V marci ju zrejme čaká ďalší kurz ochrany konvojov v Lešti. Počas kurzu sa zdokonalila aj v streľbách. Na vojenskej profesii ju najviac láka jej flexibilita, aj keď to prináša mnohé nároky, neraz odlúčenie od rodiny. „Manžel bol profesionálnym vojakom, vyštudoval ešte vojenskú strednú školu a pri odchode z OS SR mal vlastne tú istú hodnosť rotmajster, ako keď končil školu. Teraz úspešne zložil skúšku zo starostlivosti o naše tri deti počas mojej neprítomnosti. Je dobré, že sme s manželom obaja z vojenského prostredia. Vie lepšie pochopiť špecifiku našej práce,“ priznáva Katarína. Pretože vyštudovala informatiku, postupne by sa chcela posunúť na pozíciu, ktorá s ňou súvisí. Onedlho by sa mala stať veliacou poddôstojníčkou čaty dopravnej rot.

Práve s rotmajstrom Toscanom ešte z hlohovského práporu zažila vo Vlkanovej – Hronseku aj kurz bojovej streľby. Bola tam s dvanástimi mužmi, strieľali z pištole a samopalu jednou rukou, druhou, obojručne, na čas. Nakoniec práve Katarína ako jediná v ňom obstála.

Text a foto: Jozef Žiak

Opýtali sme sa

S akými ambíciami ste vstupovali do ozbrojených síl?

• **Napĺňajú sa?** • **V čom ste podľa vás prínosom pre vojenskú rodinu Ozbrojených síl SR?**

Nadrotmajsterka Vierka Slatinská, veliteľstvo síl pre špeciálne operácie Trenčín (v OS SR od roku 1988)

Do armády som sa v osemdesiatych rokoch prihlásila na popud rodičov a spolužiačky, ktorá napokon nenastúpila. Prišla som do neznáma, ale prijala som výzvu a usilovala sa zžiť s realitou. Ak niečo začnem, chcem

to úspešne dokončiť, preto mi práca v uniforme prirástla k srdcu. Myslím si, že ako žena som pôsobila v podobe zjemňujúceho prvku medzi drsnými chlapmi a že sa mi to darilo.

Vždy som mala a stále aj mám šťastie na nadriadených. Hoci som odslúžila 32 rokov, ešte vždy mám čo povedať, čím prispieť. Či pri rozbiehaní nového veliteľstva, alebo aj mladším kolegom.

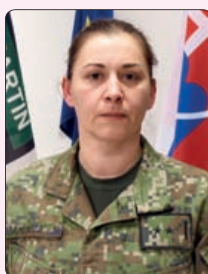

Nadrotmajsterka Andrea Dobrovodská, brigáda riadenia vzdušných operácií Zvolen (v OS SR od roku 1992)

Pri uchádzaní sa o pozíciu vojačky ma zaujala najmä výzva zvládnuť všetko tak ako chlapi. Nemala som veľké očakávania, nevedela som, čo ma čaká. Po 27 rokoch sa viem postaviť pred podriadených a poďakovať im za

dobre vykonanú prácu, pokarhať za zle zvládnutú úlohu, potrestať za nespĺnenie rozkazu. Neľutujem nič, čo som v armáde zažila. Robila som rozhodnutia nie ako žena, ale ako veliteľka, rovnocenný partner a opora. Mám rada svoju prácu a denne sa presviedčam, že ma stále obohacuje. Som hrdá na všetko, čo som zvládla a dosiahla.

Naše povolanie často prináša obmedzenia pre rodinu. Preto mojej rodine ďakujem za trpezlivosť. Mali jej niekedy viac ako ja. Čo som dala kolegom, priateľom, spoluobojovníkom, podriadeným a nadriadeným, ukáže len čas. Mojm ocenením bude, ak niekto povie, že som bola žena, vojačka, matka, kolegyňa, ktorá im podržala chrbát, postavila sa za nich.

Rotná Monika Adamusová, mechanizovaný prápor Martin (v OS SR od roku 2002)

Ako dieťa, ktoré vyrastalo vo vojenskej rodine, som nad tým veľa nepremýšľala. Práca s ľuďmi, ako aj riešenie rôznych nepredvídateľných situácií, výcvik v poli boli pre mňa výzvou a ďalším dôvodom na vstup do Ozbrojených síl SR. Bola som zástupkyňou veliteľa me-

chanizovaného družstva a neskôr veliteľkou veliteľského družstva. Bolo to dobré rozhodnutie a moje ciele a plány, s ktorými som prišla, sa naplnili.

So štipkou egoizmu poviem, že môj prínos je veľký, pretože prenášam skúsenosti na kolegov, vnášam cit do riešenia často zložitých situácií v komunikácii s nadriadenými a podriadenými. Ako žena a matka mám potrebu ochraňovať, a tak som vždy načúvala a pomáhala podriadeným, ako aj ostatným príslušníkom jednotky.

Ženy v ozbrojených silách

Kľúčovým predpokladom na trvalo udržateľný mier a bezpečnosť je zabezpečenie aktívnej a plnohodnotnej účasti žien v mierových rozhovoroch či zabezpečenie možnosti uplatňovať právo žien aktívne participovať na obrane svojej vlasti.

V európskom kontexte už časť krajín ukladá brannú povinnosť rovnako mužom aj ženám (napr. Nórsko, Česko). Slovenská republika umožňuje ženám dobrovoľné prevzatie tejto brannej povinnosti. V praxi ju môžu uplatňovať v rámci dobrovoľnej vojenskej prípravy, cvičenia aktívnych záloh a štátnej služby profesionálnych vojakov.

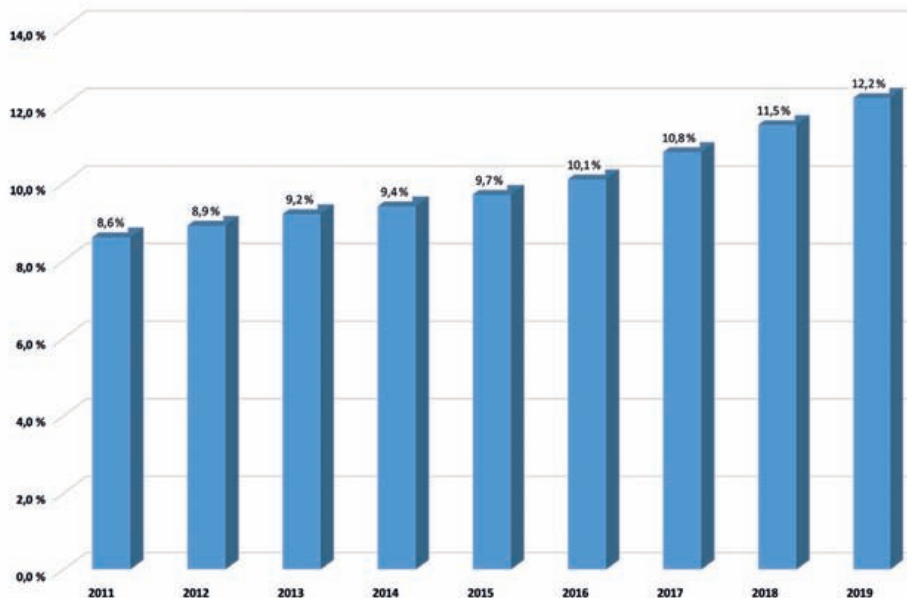
V oblasti štátnej služby profesionálnych vojakov pracovno-právne podmienky profesionálnych vojakov rezortu obrany upravuje predovšetkým zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 281/2015 Z. z.“). Pri tvorbe tohto zákona sa vychádzalo aj zo Zákonníka práce a antidiskriminačného zákona, ktoré regulujú oblasť boja proti diskriminácii vrátane rodovej diskriminácie v pracov-

no-právnej roviny. Špecifiká služby žien sú pritom upravené smerom k tehotným profesionálnym vojačkám a otázkam spojeným s materstvom žien – profesionálnych vojačiek. Ide o výkon štátnej služby v noci, výkon štátnej služby nadčas, vojenské cvičenia, služobnú pohotovosť, vysielanie na služobnú cestu alebo premiestnenie do iného miesta výkonu štátnej služby, ako je ich miesto výkonu štátnej služby alebo trvalého pobytu, a na vyvedenie vojsk do vojenského priestoru len s ich písomným súhlasom. Tiež rozvrhnutie služobného času v týždni nerovnomerne je možné len s ich písomným súhlasom.

Veliteľ je povinný prijať opatrenia na zabezpečenie dočasného prispôsobenia pracovných podmienok vojačiek počas tehotenstva. To platí rovnako o matke do konca deviateho mesiaca po pôrode. Veliteľ preruší tehotnej profesionálnej vojačke výkon funkcie, ak činnosti vyplývajúce z funkcie sú tehotným profesionálnym vo-

Percento žien v OS SR počas rokov 2011 až 2019

jakám zakázané alebo podľa lekárskeho posudku ohrozujú jej tehotenstvo a ak ju nemožno ustanoviť do inej vhodnej funkcie. To platí rovnako o matke do konca deviateho mesiaca po pôrode a o dojčiaciej profesionálnej vojačke.

Profesionálna vojačka má nárok na vyrovnávaciu dávku, ak je počas tehotenstva alebo počas materstva do konca deviateho mesiaca po pôrode preveďená na výkon inej služby a inej funkcie alebo ak je z týchto dôvodov ustanovená do inej vhodnej funkcie s nižším ohodnotením.

Zákon č. 281/2015 Z. z. upravuje základné pracovno-právne vzťahy tak, aby boli diskriminačne neutrálne. Legislatíva však vo všeobecnosti nemá ambíciu dynamicky

riešiť problémy, ktoré môžu nastať pri jej uplatňovaní. Z tohto dôvodu rezort obrany v oblasti uplatňovania rodovej rovnosti prijal v roku 2013 Plán rodovej rovnosti rezortu Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktorý má za cieľ eliminovať výskyt prípadov rodovej diskriminácie, integrovať rodové hľadisko do operácií medzinárodného krízového manažmentu a monitorovať aj vyhodnocovať implementáciu plánu.

Úspešnosť opatrení, ktoré realizuje rezort obrany v oblasti rodovej rovnosti, dokladá aj pomerné zvyšovanie zastúpenia žien v ozbrojených silách v poslednom období.

Text: mjr. PhDr. Pavel Cziráč, PhD.
sekcia ľudských zdrojov MO SR

Zastúpenie žien v jednotlivých hodnostiach v rokoch 2011 až 2019

Hodnosť		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
generál	OF-9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
generálporučík	OF-8	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
generálmajster	OF-7	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
brígaďný generál	OF-6	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
plukovník	OF-5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1%	2,7%
podplukovník	OF-4	2,3%	2,6%	2,9%	2,1%	3,6%	4,3%	4,5%	4,8%	4,8%
majster	OF-3	4,7%	6,9%	4,5%	5,0%	5,8%	5,2%	5,7%	6,3%	8,3%
kapitán	OF-2	4,6%	7,1%	8,7%	9,6%	8,8%	9,6%	11,7%	14,1%	16,8%
nadporučík	OF-1	11,5%	14,9%	17,7%	18,3%	22,1%	26,8%	29,1%	30,0%	34,0%
poručík	OF-1	25,6%	25,6%	26,3%	26,6%	26,8%	26,4%	26,8%	27,0%	27,1%
št. nadrotmajster	OR-9	16,7%	12,1%	9,7%	7,4%	10,5%	10,5%	11,1%	11,1%	11,8%
nadrotmajster	OR-8	9,6%	11,2%	10,2%	9,8%	10,9%	10,0%	9,6%	9,8%	9,0%
rotmajster	OR-7	7,9%	8,5%	8,2%	8,2%	7,6%	6,7%	7,1%	7,6%	8,7%
rotný	OR-6	5,8%	7,4%	9,4%	10,8%	11,6%	12,7%	15,1%	15,9%	15,8%
čatár	OR-5	21,0%	20,4%	18,7%	17,6%	16,5%	14,0%	10,8%	8,5%	7,8%
desiatnik	OR-4	7,9%	7,6%	6,5%	5,4%	4,5%	4,6%	5,1%	5,6%	5,7%
slobodník	OR-3	5,3%	5,5%	6,3%	6,2%	6,7%	7,3%	7,6%	8,0%	8,8%
vojak 2. stupňa	OR-2	5,3%	5,3%	4,8%	6,7%	7,1%	8,6%	10,9%	14,2%	16,7%
Celkovo		8,6%	8,9%	9,2%	9,4%	9,7%	10,1%	10,8%	11,5%	12,2%

AFCEA v spolupracujúcom klube

Od jesene minulého roka je ďalším občianskym združením, ktoré spolupracuje s rezortom obrany na zmluvnom základe, AFCEA Slovakia.

„Naše profesijné neziskové občianske združenie sa zaoberá problematikou informačných technológií či kybernetickej bezpečnosti a v tejto oblasti sa snažíme prepájať potenciál inovatívnych ľudí,“ povedal prezident AFCEA Slovakia Miroslav Brvnišťan o organizácii, ktorá bola na Slovensku založená v roku 2002. Korene medzinárodnej siete AFCEA pritom siahajú do roku 1946. V súčasnosti má 140 pobočiek a vyše 32-tisíc individuálnych členov. Mimochodom, keď sme sa ho opýtali na „dešifrovanie“ skratky AFCEA, tak nám vysvetlil, že pôvodný celý názov sa už dávnejšie nepoužíva, názvom organizácie je samotná bývalá skratka. „Komunity odborníkov z IT technológií, spojovacích technológií či kybernetickej bezpečnosti len ťažko môžu existovať úplne separátne, preto sa v týchto oblastiach snažíme napríklad usporadúvať odborné konferencie určené pre špecialistov z ozbrojených zložiek, zo štátnej správy či z akademickej sféry,“ poznamenal M. Brvnišťan, plk. v. v., ktorý na záver svojej služby v uniforme pôsobil v Národnom bezpečnostnom úrade. Na ilustráciu – vlni sa AFCEA Slovakia podieľala na organizácii pracovného stretnutia komunikačných a IT špecialistov OS SR a zástupcov Spojovacieho vojska Armády ČR v Liptovskom Mikuláši a Ružomberku, v Bratislave organizovala konferenciu Aktuálne výzvy kybernetickej bezpečnosti v podmienkach bezpečnostných zložiek – či v spolupráci s AFCEA Europe medzinárodnú konferenciu obranných technológií v kybernetickom priestore TECHNET 2019. Zúčastnili sa na nej zástupcovia viac ako dvadsať krajín vrátane špecialistov z desiatky armád, napríklad aj z USA, Kanady, Jordánska či Česka. „Odborníci v uvedených oblastiach sú všade mimoriadne cenení, a ak chcú udržať krok, musia vnímať tie najnovšie trendy, preto spolupráca s touto organizáciou môže

byť prínosná aj pre našich špecialistov,“ poznamenal plukovník Vladimír Kavický, generálny riaditeľ sekcie modernizácie MO SR. Mimochodom, AFCEA Slovakia pred koncom roka v priestoroch MO SR prezentovala našim odborníkom premiérový projekt súťaže v kybernetickej bezpečnosti, ktorá je určená pre študentov stredných škôl (<http://www.kybersutaz.sk/sutaz.html>). „Do budúcnosti predpokladáme, že by sme v rámci tejto súťaže mohli predstaviť aj ozbrojené sily a skutočnosť, že IT špecialisti majú aj v našich štruktúrach široké uplatnenie,“ avizoval plukovník Imrich Petruť, náčelník odboru bezpečnosti a ochrany informácií a komunikačných a informačných systémov na generálnom štábe.

(pv)

ALKOHOL NEPATRÍ ZA VOLANT

AJ MALÉ MNOŽSTVO ALKOHOLU
MÔŽE BYŤ PRE VODIČA
NEBEZPEČNÉ.

ČO PRESNE S VAMI ROBÍ ALKOHOL ZA VOLANTOM?

1. Pomalý reakčný čas
2. Nedostatok koordinácie
3. Obmedzená schopnosť sústrediť sa
4. Zhoršené videnie
5. Obmedzený úsudok

Neriskujete len svoj život a zdravie, ale aj život
a zdravie ostatných účastníkov cestnej premávky.
mp.mil.sk

Vyhodnotenie a pohľad vpred

Najúspešnejšou športovkyňou Vojenského športového centra Dukla Banská Bystrica za rok 2019 sa stala reprezentantka v alpskom lyžovaní Petra Vlhová.

Počuť slovenskú hymnu, hoci aj na opačnom konci sveta, je nám to dopriate práve vďaka vám,“ poďakoval sa 4. februára počas slávnostného galavečera športovcom Dukly minister obrany Peter Gajdoš a zároveň im zaželal veľa ďalších úspechov v kariére. „Ak sme si vlni kládli za cieľ získať z vrcholových podujatí 27 medailí a domov sme ich doniesli až 36, nemôžem povedať nič iné, len že som na našich športovcov hrdý,“ s úsmevom konštatoval riaditeľ VŠC Dukla pplk. Roman Benčík. Mimochodom, za rok 2018 ozdobil vitríny Dukly 33 „veľkých“ medailí.

Vlhová, Kuzminová, Gelle

Petra Vlhová, ktorá sa vlni okrem iného stala prvou slovenskou majsterkou sveta v alpskom lyžovaní, si prvý raz „zaknihovala“ aj absolútium vo vyhodnotení športovca Dukly. Dodajme, že na svetovom šampionáte okrem prvenstva v obrovskom slalome bola strieborná v kombinácii, bronzová v slalome a v celkovej klasifikácii Svetového pohára skončila druhá. Na pomyselnom tróne VŠC vystriedala biatlonistku Anastasiu Kuzminovú,

ktorej najvýraznejším minuloročným triumfom bolo zlato na majstrovstvách sveta v rýchlostných pretekoch a tretie miesto v celkovom hodnotení Svetového pohára. Za skvelou biatlonistkou skončil na treťom mieste rýchlostný kanoista Peter Gelle. Ten si štvrtým miestom na majstrovstvách sveta v K1 na 1 000 metrov vypádlol aj miestenku na OH v Tokiu.

„Naším hlavným cieľom je priniesť z tohtoročnej olympiády v Japonsku tri medaily.“

pplk. Roman Benčík
riaditeľ VŠC Dukla

Medzi desať najúspešnejších športovcov za rok 2019 sa zaradila aj karatistka Ingrida Suchánková, vodný slalomár Alexander Slafkovský, biatlonistka Paulína Fialková, vodný slalomár Michal Martikán, atlétka Martina Hrašnová, ako aj

úspešní reprezentanti Slovenska v športovej streľbe Patrik Jány a Juraj Tužinský.

V kolektívoch bola vlni najlepšia hliadka vodných slalomárov 3×C1, ktorá sa deviaty raz za sebou stala zlatou na majstrovstvách sveta, pričom ju tvorili Alexander Slafkovský a Michal Martikán z Dukly spolu s Matejom Beňušom z ŠKP Bratislava.

„Výsledky, ktoré naši športovci dosiahli v roku 2019, zaväzujú nielen vojenské športové centrum, ale aj rezort obrany k tomu, aby spoločne v maximálnej možnej miere pokračovali vo vytváraní takých podmienok, aby sa športovci mohli venovať iba príprave a všetko ostatné mali zabezpečené. Zároveň treba povedať, že oni dávajú do svojich výkonov srdce a je to vidieť,“ uviedol generálny tajomník Služobného úradu MO SR Ján Hoľko.

Chochlíková, Grigar, Benda

V kategórii Neolympijské športy a disciplíny zvíťazila majsterka sveta v kickboxe a bronzová z majstrovstiev sveta v thajskom boxe Monika Chochlíková. Druhý bol biatlonista Martin Otčenáš za svetové zlato v letnom biatlone a tretia silová trojbojarka Ivana Horná, strieborná z majstrovstiev sveta. Objavom roka 2019 sa stal strelec Patrik Jány, ktorý vo finále Svetového pohára vo vzduchovej puške na 60 výstrelov obsadil tretie miesto, je zlatý

zo svetovej univerziády a má už splnený aj limit na olympiádu.

Najúspešnejším juniorom sa stal Jakub Grigar, juniorský majster sveta, druhý bol Marko Mirgorodský a tretia skončila Monika Škáchová – všetko vodní slalomári. Trénerom roka juniorov sa teda len ťažko mohol stať niekto iný ako vodnoslalomársky kouč Tomáš Mráz a v senioroch to bol trénerský tím lyžiarky Petry Vlhovej.

Pamätné medaily si prevzali aj športovci, ktorí dosiahli hodnotné výkony a umiestnenia na vlaňajších svetových armádnych hrách CISM, a to Martina Hrašnová (hod kladivom), Tomáš Veszelka (trojskok), Miroslav Úradník (chôdza), Tomáš Klobučník (plávanie) a Tomáš Marcinek (parašutizmus).

Ďakovnú plaketu Dukly odovzdal pplk. Roman Benčík športovcom, ktorí sa rozlúčili s aktívnou kariérou. Prevzali si ju najúspešnejšia slovenská olympionička Anastasia Kuzminová, biatlonista Matej Kazár, atlétky Janka a Danka Veldákové, vzpierač Ondrej Kružel či rýchlostní kanoisti Ľubomír Beňo a Miroslav Zaľko.

A kto sa tento rok stal členom Siene slávy Dukly? Za dlhoročné zásluhy a starostlivosť o športovcov VŠC a slovenskej reprezentácie medzi legendy Dukly oficiálne zaradili podplukovníka v. v. Jána Bendu. Dodajme tiež, že ocenenie za mimoriadny prínos pre VŠC Dukla Banská Bystrica si odniesol dokumentarista RTVS Peter Púchy.

Držme Dukle palce

Keď riaditeľ VŠC pplk. Roman Benčík ďakoval najmä vedeniu rezortu obrany za zlepšovanie podmienok pre športovcov, spomenul napríklad nové diagnostické či zdravotnícke prístroje, modernizáciu infraštruktúry športových zariadení, autoparku, ako aj ďalší servis, bez ktorého sa vrcholový šport nezaobíde. „Dukle sa napríklad podarilo začať komplexnú rekonštrukciu atletického štadióna či ubytovní pre športovcov,“ konkretizoval riaditeľ. V športovej oblasti sa aktuálne okrem iného sústreďa na vyhľadávanie mladých talentov. „Kontinuálna výmena generácií je mimoriadne dôležitá. Viacero nádejných borcov sme už prijali na miesta profesionálnych športovcov s tým, že ich výkonnosť by mala kulminovať v budúcom olympijskom cykle. Samozrejme, v tomto období sa sústreďíme predovšetkým na komplexné zabezpečenie prípravy nominovaných pretekárov na aktuálne olympijské hry. Nateraz majú istú účasť piati naši reprezentanti. Spokojní budeme, ak sa podarí kvalifikovať aspoň pätnástim. Naším hlavným cieľom je priniesť z OH 2020 v Japonsku pre Slovensko tri medaily. Držím Dukle palce,“ s odhodlaním uzavrel riaditeľ Benčík.

Text: KOD, VŠC Dukla, pv
Foto: Ivan Kelement, TASR

DUKLA

VIAC AKO POLOVICU DOVOLENKY V HOTELOCH GRANIT UŽ MÁTE ZAPLATENÚ!

GRANIT
HOTEL

Aj vy máte nárok požiadať o príspevok na rekreáciu v HOTELOCH GRANIT.

Nárok na poskytnutie príspevku na rekreáciu vám vzniká, ak váš služobný/štátnozamestnanecký/pracovný pomer trvá najmenej 24 mesiacov. O tento príspevok môžu žiadať profesionálni vojaci, ako aj zamestnanci každej organizačnej zložky. Podmienkou je absolvovanie pobytu minimálne na 2 noci a predloženie potvrdenia o pobyte nadriadenej zložke, ktorá má v pôsobnosti ekonomické/finančné oddelenie.

Príďte k nám na pobyt, strávte u nás čas nabitý rekreáciou a oddychom, po pobyte vám vystavíme potvrdenie a vy si môžete žiadať preplatenie vo výške 55 % výdavkov.

Pre viac podrobnejších informácií kontaktujte svojho nadriadeného v rámci útvaru či oddelenia.

INFORMÁCIE O POBYTOCH A REZERVÁCIE:

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111
e-mail: recepcia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
tel.: +421 (0) 914 324 188
e-mail: recepcia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 426 71 23
e-mail: recepcia.tz@granithotels.sk

facebook.com/granithotels
www.granithotels.sk

MILITARY ENGLISH

SPACE (G) FORCE

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Army Reserve Maj. Adam Collett

For a long time military and space have been considered perfect **bedfellows**. Fiction writers and moviemakers were first to embrace the potential of such a symbiosis: in epic literary works of **the likes of** Arthur C. Clarke and in film sagas such as *Star Trek* or *Star Wars* **interstellar** journeys have been closely tied with extraterrestrial conflicts and **interracial** warfighting. Despite the fictional portrayal of active military campaigns in space, today's armed forces rely on space-based assets – e.g. satellites and robotic spacecraft – mostly for reconnaissance, weather tracking, communication and navigation.

On December 20, 2019 as part of the 2020 National Defense Authorization Act, the new U.S. Space Force was signed into existence by President Donald Trump, making it the 6th independent military service branch to undertake missions and operations in the rapidly evolving space **domain**. To put it in the words of the 45th U.S. President: "The Space Force will help us **deter** aggression and control the ultimate high ground." General Mark Milley, Chairman of the Joint Chiefs of Staff, **upped the ante** by claiming that in military operations, space is not just a place to support combat operations in other domains, but "a warfighting domain in and of itself". The U.S. military sources explain the "warfighting" as global and theatre military space operations to enable joint campaigns (to include missile warning); space support to land, air, naval, and cyber forces; **spacelift** and space range operations; space-based nuclear detonation detection; and prompt and sustained offensive and defensive space operations to achieve space superiority.

Officials estimated the creation of a new service would cost \$2 billion over five years, and require 15,000 personnel. The 2020 defence budget announced by President Donald Trump allocates \$500 million annually for the space force, which includes an initial \$72 million for the US military space force headquarters. It will initially be included under the **remit** of the US Air Force.

The budget also requests \$1.7 billion for four evolved **expendable** launch vehicles, Global Positioning System III and associated projects worth \$1.8bn, and a \$1.6bn space-based overhead persistent infrared system.

Some analysts claim that the initial role of the US military space force could be "to act as a kind of space police, using its authority to tell other states what they can and cannot do in space, and reinforcing US rules on space with its military might." How that will be perceived by Russia and China, still remains to be seen...

QUESTIONS:

1. Čo je podľa amerického prezidenta úlohou vesmírnych jednotiek?
2. Za koľko rokov a s akými nákladmi by mala byť kompletne vystavaná nová služba?
3. Pod aké velenie budú spočiatku spadať vesmírne sily?

GLOSSARY

- **bedfellows** /'bɛd fɛləʊz/ – (pren.) spojenci, partneri; • **the likes of** /ðə laɪks ʌv/ – podobní;
- **interstellar** /ˌɪntər'stɛlə/ – medzihviezdny;
- **interracial** /ˌɪntər'reɪʃəl/ – (z) rôznych rás;
- **domain** /dəʊ'meɪn/ – doména, oblasť; • **deter** /dɪ'tɜː/ – odstrániť, odradiť; • **up the ante** /ʌp ði 'ænti/ – tromfnúť, zvýšiť stávkú; • **spacelift** /speɪslɪft/ – vynesenie do vesmíru; • **remit** /rɪ'mɪt/ – kompetencia, kuratela; • **expendable** /ɪk'spɛndəbəl/ – nahraditeľný, spotrebný.

Vaše starosti... ...na našu hlavu

Môže čestný a historický názov zrušeného vojenského útvaru prevziať iný útvar?

Medzi špecifické symboly vojenských zväzkov a vojenských útvarov Ozbrojených síl SR patria aj čestné a historické názvy. V súlade s § 7 ods. 3 písm. d) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách v znení neskorších predpisov ich zapožičiava prezident SR, ktorému predkladá návrh minister obrany SR.

Čestný názov je ocenením vojenského zväzku a vojenského útvaru za dosahovanie trvalo výborných a dobrých výsledkov pri plnení úloh. Vyjadruje spätosť zväzku a útvaru k tradíciám významných udalostí, období alebo osobností v dejinách Slovenska. Návrh na zapožičanie čestného názvu spravidla obsahuje zdôvodnenie a odborné stanovisko Vojenského historického ústavu Bratislava.

Historický názov vyjadruje historickú spätosť vojenského zväzku alebo vojenského útvaru so zväzkami alebo útvarmi, ku ktorým sa hlási pri rozvíjaní ich novodobých tradícií. K historickému názvu sa viaže názov obce (posádky) alebo historická príslušnosť k regiónu, kde zväzok alebo útvar po 1. januári 1993 vznikol. Návrh spravidla obsahuje zdôvodnenie, ak obsahuje názov obce alebo regiónu, tak aj stanovisko príslušného orgánu miestnej samosprávy a odborné stanovisko Vojenského historického ústavu Bratislava.

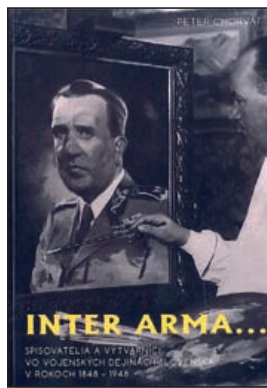
Čestný názov a historický názov sa môžu zapožičiavať naraz alebo osve, a to v ľubovoľnom poradí. Každý vojenský zväzok a vojenský útvar môže mať jeden čestný a jeden historický názov.

V čl. 7 ods. 3 smernice MO SR č. 50/2017 o vojenskej symbolike v znení neskorších predpisov je uvedené, že „čestný názov a historický názov rovnakého alebo podobného znenia nemožno zapožičať viacerým zväzkom a útvarom“. Nie je teda možné zapožičať rovnaký alebo podobný názov vojenskému útvaru a vojenskému zväzku, ktorý je v súčasnej (reálnej) štruktúre Ozbrojených síl SR. Ak bol vojenský zväzok alebo vojenský útvar zrušený (zanikol) a mal zapožičaný historický názov alebo čestný názov, alebo bol nositeľom oboch názvov (historického aj čestného), je možné tento historický alebo čestný názov zapožičať reálne existujúcemu vojenskému útvaru alebo vojenskému zväzku, ktorý je v štruktúre Ozbrojených síl SR.

Takýmto spôsobom je zabezpečovaný trvalý rozvoj hlavných zdrojov národných vojenských tradícií a ich uplatnenie vo výchove príslušníkov Ozbrojených síl SR.

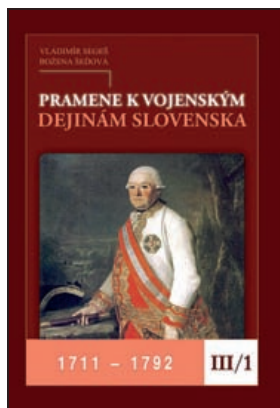
Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

Inter Arma...

O tom, že vo vojnách vždy múzy nemlčia, hovorí dielo vojenského historika Petra Chorváta *Inter Arma...*, ktoré má podtitul *Spisovatelia a výtvarníci vo vojenských dejinách Slovenska v rokoch 1848 – 1949*. Mená ako Ján Francisci, Peter Bohúň, Ján Jesenský, Jozef Gregor Tajovský, Rudolf Jašík či Leopold Friedman (Lahola) a ďalšie nie sú našej verejnosti neznáme. No ešte nikto sa na tvorbu a osudy týchto umelcov nesústredil tak pozorne a komplexne cez prizmu ich služby v armáde ako práve Peter Chorbát. Konštatuje, že slovenskí spisovatelia či výtvarníci v uniforme nikdy nedosiahli hodnosť generála či plukovníka. Aj Jozef Gregor Tajovský, veterán čs. légii v Rusku, preložený do výslužby v roku 1925 v hodnosti podplukovník, bol skôr výnimkou potvrdzujúcou pravidlo. Na druhej strane Peter Chorbát cituje českého vojenského historika Jiřího Fidera, ktorý konštatuje, že „vysokí dôstojníci žiadnej armády na svete nie sú spriaznení s múzami (mysliac v pozícii tvorcov – pozn. pv) a iba tí najtalentovanejší sú schopní prenášať svoje myšlienky na papier inak než vo forme rozkazu či správy o situácii“. Skrátka, každý má talent na niečo iné, len sa treba pokúsiť nájsť prieniky „pištole a pera“. V bohato ilustrovanom 320-stranovom diele, ktoré v roku 2019 vydal Vojenský historický ústav, Peter Chorbát tieto prieniky nachádza.

Pramene k vojenským dejinám Slovenska III/1

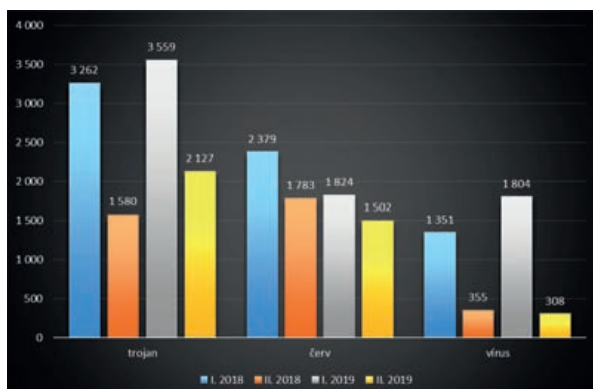
„Na dôchodok nemajú nárok princovia nášho domu a naši ďalší príbuzní, ktorých prijímame do radu. Suma peňazí, ktoré dáme komandérom a rytierom ako dôchodok, nesmie byť v žiadnom prípade znížená,“ píše sa v stanovách saského Vojenského radu svätého Henricha z roku 1736, ktorý ustanovil saský kurfirst a poľský kráľ Fridrich August II. Tento rad mohli dostať len vojaci, predstavoval ho zlatý kríž a bol udeľovaný za oddanosť a vojnovú statočnosť. Zároveň k nemu patril príslušný vojenský dôchodok. Viac sa môžete dočítať

v preklade originálu citovaných stanov v *Prameňoch k vojenským dejinám Slovenska III/1*, ktoré prinášajú autentické dokumenty z rokov 1711 až 1792. Editori Vladimír Segeš a Božena Šedová v najnovších Prameňoch, ktoré vychádzajú vo Vojenskom historickom ústave už od roku 2007, prinášajú aj autentický rozsudok nad Jurajom Jánošíkom a Tomášom Uhorčíkom (1713) či výdavky mesta Sabinov na vojsko (1717). Zaujímavé sú state *O šikovnosti Cigánov vo vojenskej službe* (1775 – 1776), zápisnice z výsluchov poddaných v prípade pomáhania vojenským dezertérom (1773) či inštrukcie pre chirurgov cisárskej armády (1779), ako aj ďalšie vzácne historické dokumenty súvisiace s dnešným územím Slovenska.

(pv)

IB News

■ Prehľad počtov škodlivých programov, ktoré zachytili administrátori Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov Trenčín v sieti Ozbrojených síl SR za posledné dva roky. Údaje sú zoradené po polrokoch.

Nedostali ste Obranu?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo na mail obrana@mod.gov.sk

VOJENSKÝ KREŠŤANSKÝ TÁBOR 2020

**VŠETKY INFO A PRIHLÁŠKA NA:
WWW.USTREPS.SK**

Závisieť či záležať

Ak pri slovese **závisieť** je väzba s predložkou **od**, treba túto väzbu zachovať aj pri prídavnom mene a príslušnom podstatnom mene: *závislý od vôle rodičov; závislý od drog, od alkoholu, od hracích automatov; závislosť od drog, od alkoholu, od hracích automatov.*

(ela)

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

Breviár dôstojníka

Dary (2)

Každý dar sa dáva s úprimným citom. Dar má potešiť, nie zaväzovať. Aj spôsob prijímania darov je dôležitý. Etiketa prikazuje dar rozbaľiť v prítomnosti darcu. Pri väčšom počte darov možno počkať, ale poďakovanie treba vyjadriť okamžite. Pri rozbaľovaní darov prejavíme náležitú radosť aj v prípade, ak dar očakávanie nenaplnil. Darovaný alkohol, bonboniéru či iné požívatiný otvárame pri vhodnej príležitosti. Uchováваме ich len v prípade, ak hosťiteľ má v ponuke podobný druh v dostatočnom množstve.

Mali by sme vedieť, že nikdy nedávame, ale ani neprijímame dar z vypočítavosti.

Text: pplk. Viktor Smolár
riaditeľ odboru protokolů, kancelária ministra obrany SR

nadporučička Mgr. Vlasta Kovaľová
staršia kapláňka práporu CSS Prešov

Náš pohľad na svet je iný

Boh stvoril ženy mužom na roveň či pomoc. Boh nám dal veľkú hodnotu, vložil do nás svoj obraz, preto ak máme záujem sa niekomu priblížiť či na niekoho sa podobať, je to Boh, ktorý sa nám priblížil v Kristovi Ježišovi. Aj keď emancipované, vždy znovu a znovu akosi chceme dosiahnuť svet mužov. Či dokonca byť niečo viac. Takým spôsobom si chceme zvýšiť sebadomie.

Nachádzame sa v pôstnom období, keď sa pripravujeme na Veľkú noc. V ústrety smrti mal Kristus pri sebe aj ženy. Mária vzala nádobu drahej masti a pomazala Krista. Čítame, že dokonca mu nohy utrela vlastnými vlasmi. Nehanbila sa ponížiť pred ľuďmi. Učeníci sa nad jej konaním pohoršili, ale Kristus jej konanie vyzdvihol – pripravila ho predsa na pohreb. Neskôr pri ukrížovaní Krista čítame, že učeníci sa rozprchli a pod krížom stáli ženy a jeden z učeníkov Ján. Zvláštne, že pri pohľade na smrť vyzerajú ženy silnejšie. Plačú a prežívajú svoju bolesť, ale neutekajú...

Náš pohľad na svet je iný. Viac emocionálnejší ako ten mužský. To však neznamená, že sme slabšie. Ani v tom postavení, v ktorom sa nachádzame. Sme a pracujeme v silne mužskom odvetví, no napriek tomu aj tu môžeme byť našim kolegom oporou, pomocou. Môžeme byť tými, ktoré vidia cestičky a riešenia mnohých situácií inými očami.

Boh nás stvoril originálne. Využime tento pôstny čas na to pokľaknúť pred Kristom ako Mária. Áno, ako tá, ktorá vie o svojich hriechoch a slabostiach. No nechajme Boha, aby nás skrze Krista pozdvihol a ukázal nám našu skutočnú hodnotu, to, že sme pre neho vzácne. Dovoľme Bohu, aby práve na našich slabostiach ukázal svoju moc.

Pozor na jarné

Jar je nádherné ročné obdobie, keď sa prebúdzajú príroda okolo nás, no veľkú radosť z toho nemajú ľudia trpiaci alergiami.

Alergia predstavuje neprimeranú reakciu imunitného systému organizmu na inak celkom bežnú látku. Pravdepodobnosť, že budete alergický, rastie s výskytom alergií v rodine, rozšírenie alergie však nie je dané len dedičnosťou, ale najmä zmenami vonkajšieho prostredia a životného štýlu.

Peľ aj roztoče

Alergén je látka, ktorá vyvoláva a spúšťa u vnímavého jedinca alergickú reakciu (napr. peľ, prach, plesne, roztoče). V súčasnosti trpí rôznymi druhmi alergií viac ako 150 miliónov obyvateľov EÚ. Alergie majú negatívny vplyv na kvalitu života pacienta a sú aj značnou celospoločenskou záťažou. Najčastejším alergickým ochorením v populácii je alergická nádcha (rinitída). Je to dlhodobé (chronické) alergické zápalové ochorenie sliznice nosa. Typickými príznakmi alergickej nádchy sú svrbenie nosovej sliznice, kýchanie, vodnatý výtok z nosa či pocit upchatého nosa, často sprevádzané nepríjemnými očnými príznakmi. Alergickú nádchu spôsobujú alergény, ktoré sa vyskytujú sezónne (peľ drevín, tráv) alebo celoročne (roztoče, plesne, alergény zvierat). Neliečená alergická nádcha môže viesť k zvýšenej únave, poruchám pozornosti či bolestiam hlavy. Neliečená alebo nesprávne liečená alergická nádcha môže viesť aj k rozvoju predtuchu kovej astmy.

Jarné obdobie je charakteristické veľkým množstvom peľov. V marci až apríli sa v ovzduší zvýši koncentrácia peľov rôznych stromov a ich prevaha v ovzduší trvá až do júna. Okrem liesky, jelše, topoľa kvitnú aj jaseň, vŕba, breza či dub. Uprostred jari sa taktiež začína sezóna tráv. Pre ľudí alergických na peľ sa počas peľovej sezóny každodenne meria koncentrácia rôznych peľov. Alergény v niektorom z ovocí, zeleniny či orechov obsahujú látky s podobnou štruktúrou, ako majú peľové alergény. To niektorým

alergie!

pacientom spôsobuje tzv. orálny alergický syndróm, čo je v podstate skrížená peľovo-potravinová alergia, ktorá sa prejavuje pálením a svrbením pier a sliznice úst a vzniká po konzumácii určitých druhov ovocia a zeleniny. Napríklad u alergikov na stromy brezovité sa prejavuje po orechoch a jablkách.

Nepodceňovať, liečiť

V prípade, že trpíte príznakmi alergickej nádchy, mali by ste navštíviť špecializovanú ambulanciu imunológie a alergiológie. Lekár podrobným rozborom ťažkostí, lekárskeho vyšetrením, laboratornými a kožnými testmi diagnostikuje prítomnosť a stupeň alergie. Základným princípom liečby alergie je pravidelná a väčšinou dlhodobá liečba, ktorá prebieha aj v pokojovom stave, keď pacient nemá žiadne príznaky. Liečba nádchy pozostáva z obmedzenia kontaktu s alergénom rôznymi opatreniami. Napríklad noste slnečné okuliare, keď je koncentrácia peľu v ovzduší najvyššia, menej vetrajte skoro ráno a podvečer, keď je koncentrácia peľov v ovzduší najvyššia, nesaďte bielizeň vonku, po príchode domov sa osprchujte a umyte si vlasy. Tým znížite množstvo peľových zŕn prinesených z exteriéru. Tiež sa vyhňte vlastnoručnému koseniu trávy atď.

V rámci liečby nasleduje podávanie liekov, ktoré síce uľavujú od príznakov alergie, ale nezabránia návratu ťažkostí po prerušení liečby (antihistaminiká, lokálne kortikoidy). Alergénová imunoterapia, tzv. hyposenzibilizácia, v súčasnosti predstavuje jedinou liečbu, ktorá zasahuje základné mechanizmy alergického ochorenia. Pacientovi postupne pridávame alergén, ktorý mu zapríčiňuje

najväčšie ťažkosti, od najnižšej koncentrácie po najvyššiu, pričom si organizmus vytvára vlastné protilátky proti alergénu.

Účelom tejto liečby je zabránenie vzniku príznakov, zabránenie zhoršovania stavu a prechodu ochorenia do závažnejšieho štádia.

Alergická nádcha v súčasnosti predstavuje globálny medicínsky problém. Preto by ju nik nemal u seba alebo svojich blízkych podceňovať, ale včas a dostatočne liečiť.

Text: mjr. MUDr. Jaroslava Košíková
Ústredná vojenská nemocnica
Ružomberok

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Miroslav Michalčák
brigáda riadenia vzdušných operácií Zvolen

Nedel'ná neuróza

„Ludia túžia po nesmrteľnosti a pritom nevedia, čo robiť, keď v nedeľu prší.“

Susan Ertz

Počas náročného pracovného týždňa plného rôznych úloh, stresu a naháňania máme pocit, že jediným našim cieľom je prežiť päť pracovných dní, po ktorých si budeme môcť konečne oddýchnuť. Ale koľkí z nás si práve počas tohto nabitého týždňa povedia „toto si odložím na víkend“ a koľkí z nás si priznajú, že práve počas víkendu náš pracovný čas nie je osem, ale aj dvanásť hodín? Popri tom v duchu snívame, kedy konečne príde deň, keď nebudeme mať žiadne povinnosti a budeme si môcť užívať „zaslúžené voľno“. A koľkí z nás v nedeľu nervózne a znudene rozmýšľali o končiacom sa víkende a blížiacom sa pondelku? A práve myšlienkami na to, čo nás v nasledujúci deň v práci čaká, sa zaoberáme v deň, počas ktorého sme chceli oddychovať. V deň, ktorý sme plánovali prežiť v pokoji s našimi najbližšími. Mnohí z nás sa práve počas víkendu namiesto relaxu zbytočne zaoberáme blížiacim sa pracovným týždňom. Je to ako keby sme sa celý rok tešili na letnú dovolenku, no počas nej by sme boli mrzutí a rozmýšľali len nad tým, ako sme každou sekundou bližšie k jej koncu.

Život profesionálneho vojaka a jeho rodiny je špecifický samotným vojenským povolaním – dochádzanie do miesta výkonu služby, odlúčenie od rodiny, život na týždňovkách. Negatívna nedeľná „odchodová“ atmosféra zasahuje celú rodinu. Pritom niekedy stačí len zmeniť postoj, spôsob alebo myšlienky. Naučiť sa relaxovať v čase voľna pomôže načerpať sily potrebné na zvládanie pracovných povinností a namiesto myšlienky na pracovný pondelok tak môžeme prežívať pekné chvíle voľna s rodinou. Nepodceňujeme pozitívny vplyv rodiny a potrebu dobrého sociálneho zázemia na duševné zdravie, ktoré podstatne ovplyvňuje náš pracovný výkon a náš postoj k životu. Vojenské povolanie zasahuje do života každej rodiny profesionálneho vojaka, o to viac si užívajme čas s najbližšími každý deň alebo počas víkendov po „týždňovkách“. Tešme sa z toho, čo máme tu a teraz.

Prehliadka 1. čs. práporu v Agde 10. 10. 1939

1. československá pešia divízia vo Francúzsku

Najviac českých a slovenských emigrantov odhodlaných zapojiť sa do zahraničného odboja sa v druhej polovici roka 1939 sústredilo vo Francúzsku, kde perspektívu výstavby československého vojska umocňovala prítomnosť značného množstva krajanov.

V polovici septembra 1939 francúzska vláda prideliла československej vojenskej správe výcvikové stredisko v mestečku Agde na pobreží Stredozemného mora. Už počas druhej polovice septembra tam prišli prvé stovky dobrovoľníkov, pozostávajúce prevažne z československých príslušníkov francúzskej cudzineckej légie a dobrovoľníkov nachádzajúcich sa na území Francúzska. To umožnilo, aby 28. septembra vznikol 1. čs. náhradný prápor a 29. septembra 1. čs. peší prápor. O niečo neskôr, 16. októbra, bol zriadený 1. čs. peší pluk a 15. novembra sa rámcovo sformoval 2. čs. peší pluk. Zároveň boli položené základy pre výstavbu ďalších jednotiek, ktoré sa mali vytvoriť po všeobecnej mobilizácii, vyhlásenej Československým národným výborom 17. novembra. Mobilizácia, ktorá sa vzťahovala nielen na krajanov žijúcich vo Francúzsku, ale aj na tých, ktorí žili v krajinách pod francúzskou správou, umožnila, aby 15. 1. 1940 vznikla 1. čs. pešia divízia pod velením gen. Rudolfa Viesta a od 14. 6. 1940 gen. Bedřicha Neumanna (krycie meno Bohuš Miroslav). Do začiatku júna 1940 počet jej príslušníkov narástol na približne 11 400 osôb (3 236 dobrovoľníkov a 8 169 mobilizovaných krajanov). Slováci spolu s príslušníkmi iných národností pochádzajúcimi zo Slovenska boli zastúpení počtom 4 641, čo predstavovalo 40,7 percenta z celkového počtu prezentovaných osôb.

Prípravu divízie na bojové nasadenie sťažoval nedostatok výzbroje, v dôsledku čoho na front mohli odísť len dva pešie pluky (asi 5 200 mužov) v zostave tzv. divíznej pechoty pod velením gen. Jaroslava Čiháka (krycie meno Znameníáček). Ich presun na front, do priestoru vzdialeného 200 km juhovýchodne od Paríža, sa začal 6. júna. Odtiaľ sa počas 11. a 12. júna presunuli na úsek frontu vzdialený 40 až 50 km východne od hlavného mesta Francúzska a potom od 12. do 19. júna bojovali v zostavách francúzskych vojsk pri riekach Marne, Grand Morin, Seine, Loira a Cher. Dňa 19. júna sa oba pluky na rozkaz francúzskeho velenia odpútili od nepriateľa a začali presun na juh Francúzska. O tri dni neskôr Francúzsko kapitulovalo. To viedlo veliteľa divízie k tomu, aby 23. júna vydal rozkaz na prepravu do Veľkej Británie, ktorý umožňoval, aby vo Francúzsku zostali vojaci, ktorí sa tak rozhodli z rodinných alebo iných dôvodov. Popri tom však boli z evakuácie vylúčení „politicky nespoľahliví“ vojaci, ako aj vojaci, o ktorých veliteľia rozhodli, že si nezasluhujú zostať v radoch československého vojska. Následkom toho do Veľkej Británie odišlo len 4 309 vojakov, medzi nimi aj 660 Slovákov.

Text: plk. v. v. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.

Vojenský historický ústav Bratislava

Foto: Vojenský historický archív Bratislava

Generál Jan Sergej Ingr na inšpekcii jednotky v Agde (1939)

Pred odchodom z Francúzska

Peruť so zástavou

311. česko-slovenská bombardovacia peruť Kráľovských vzdušných síl Veľkej Británie bola jedinou spomedzi našich perutí RAF s vlastnou bojovou zástavou.

Po porážke Francúzska v máji 1940 sa politické a vojenské centrum čs. zahraničného odboja presunulo do Veľkej Británie, ktorá jediná v západnej Európe odolávala nemeckému tlaku. Ale aj Kráľovské vzdušné sily Veľkej Británie (Royal Air Force) boli po predchádzajúcich bojoch vo Francúzsku značne poškodené, potrebovali predovšetkým pilotov.

V zbernom tábore Innsworth sa z čs. letcov evakuovaných z Francúzska začala vytvárať bombardovacia skupina, ktorá bola v júli 1940 premiestnená do Cosfordu a doplnená o letcov evakuovaných zo severnej Afriky.

311. bombardovacia peruť

Z tejto skupiny sa na prelome júla a augusta 1940 sformovala 311. bombardovacia peruť RAF (No 311th (Czechoslovak) Bomber Squadron), 27. júna bolo vymenované zdvojené velenie (veliteľ W/C John Francis Griffiths, DFC a pplk. let. Karel Mareš) a 2. augusta sa jednotka presunula na výcvik na leteckú základňu Honington, neskôr na poľné letisko East Wretham v Norfolku. Peruť bola rozdelená na dve operačné letky a disponovala tiež vlastnou výcvikovou letkou.

Čs. piloti lietali na dvojmotorových lietadlách typu Vickers Wellington, od mája 1943 boli prezborení na nový typ lietadiel – Consolidated Liberator GR.Mk.V. Operačnú posádku tvorilo šesť mužov – dvaja piloti, dvaja palubní strelci obsluhujúci guľomety Browning, navigátor a rádiotelegrafista. Od svojho založenia vykonávala peruť aktívnu bojovú činnosť a postupne vystriedala niekoľko základní (Honington, East Wretham, Aldergrove, Talbenny, Beaulieu, Predannack, Tain, Manston/Ruzyně, Pershore/Ruzyně, Blackbushe/Ruzyně) a patrila pod niekoľko veliteľstiev RAF (bombardovacie, pobrežné, transportné).

Nad Nemeckom, Francúzskom i morom

Spolu s 310. a 312. čs. stíhacou peruťou sa v lete 1940 zapojila 311. bombardovacia peruť do bitky o Britániu, ktorá bola jednou z najvýznamnejších bojových akcií čs. letcov počas druhej svetovej vojny. V ďalšom období vojny sa zúčastňovali na leteckých bojoch nad okupovanou Európou, pričom medzi hlavné ciele bombardovacích

náletov patrili najmä veľké nemecké priemyselné centrá ako Essen, Hannover, Eden, Kolín či veľké továrne ako Krupp, I. G. Farben, Humboldt-Deutz, Goldberg Werke, ale aj oblasti na okupovanom francúzskom území pri Dunkerque, La Havre, Boulogne a Calais.

Vzhľadom na veľké personálne straty a súvisiace problémy s dopĺňaním vycvičeného leteckého personálu bola 311. čs. bombardovacia peruť koncom apríla 1942 prevelená do podriadenosti pobrežného veliteľstva. Novým priestorom operačného nasadenia sa stal Biskajský záliv a jednotka sa významným spôsobom zapojila do bitky o Atlantik. Tiež sa zúčastnila na operácii Overlord.

311. čs. bombardovacia peruť bola jedinou jednotkou spomedzi našich perutí, ktorá mala vlastnú bojovú zástavu. Dostala ju od zahraničného československého Sokola. V súčasnosti je originál bojovej zástavy uložený vo VHÚ Praha. Jej replika, ktorú vyrobila firma Velebný & Fam, s. r. o., v Ústí nad Orlicí, sa nachádza v zbierkach VHM Piešťany od roku 2009.

Zástava od Sokola

Replika zástavy 311. čs. bombardovacej perute má rozmery 102 × 85 cm. Jej líčna strana vychádzala z jednotného vzoru, ktorý bol stanovený usmernením Ministerstva národnej obrany v Londýne – uprostred žltého poľa, rámovaného pásom z bielo-modro-červených trojuholníkov, je umiestnený štátny znak, pod ním nápis PRAVDA VÍTEZÍ.

Rubová strana zástavy je lemovaná oblúkmi vo farbách trikolóry, pole je vodorovne rozdelené na tri nepravidelné pásy – fialový, sivý a krémový. Uprostred je umiestnený rozkrídlený orol, ktorý v pazúroch drží lipový veniec a nápis SOKOLSKÁ ŽUPA ZAHRANIČNÍ BOMBARDOVACÍ PERUTI 311. Nad orlom je umiestnený zlatý nápis ZA VOLNOST, ROVNOST, BRATRSTVÍ. V dolných rohoch zástavy sú umiestnené letopočty 1940 a 1944. Hrot žrde je ukončený prepleteným štvorkružím, ktoré symbolizuje jednotu Čiech, Slovenska, Moravy a Sliezska.

Text: Mgr. Viera Jurková

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: VHM

MLADÉ A MODERNÉ

